

Revista associada a la
Premsa Forana de Mallorca

Any XXVII n° 206 Novembre - Desembre 1996

Plenari

Escola

Reportatges

Ariany temps enrera

50 preguntes

Enquesta

Sa Farola

Entrevistes

Esports

Passatemps

Ariany Any XXVII n° 206 Novembre - Desembre 1996

Revista associada a la Premsa Forana de Mallorca

1996, any de les rondalles

Sant Antoni

Eleccions

Entrevista a don Bartomeu Mateu Coll

Ariany Any XXVII n° 207

Revista associada a la Premsa Forana de Mallorca

Ha començat la restauració del Pou Jurà, l'empedrat es fa de bell nou

Ja tornem a tenir un rector nou, ell és don Melcior Fullana Riera, M. SS. CC., trobareu una entrevista a les pàgines centrals

Ariany Any XXVII n° 208

Revista associada a la Premsa Forana de Mallorca

Homenatge a sor Ignàcia

Gràcies sor Ignàcia

Espectacular fotografia feta a Ariany de l'estel Hyakutake

Es va morir l'as-marques d'Ariany

Reportatge de quom en Mampolles varen venir a Ariany, era l'any 1987

El dia de les dies Balaers es va celebrar a Mallorca

Els quintos d'enguany començaran la tradició de "cantar panades" el dia de Pasqua

Plenari

Reportatges

Escola

50 preguntes

Enquesta

Sa Farola

Entrevistes

Esports

Passatemps

Tot això i més ho trobaràs a Sa Fulleta

Tot això i més ho trobaràs a Sa Fulleta

Telèfons d'interés

Ajuntament 56 11 82
 Farmàcia 56 13 61
 Col·legi Públic 56 13 20
 Parròquia d'Ariany 56 12 02
 Religioses franciscanes 56 12 13
 Urgències (Insalud) 061
 P.A.C. Vilafranca 56 05 50
 Ambulàncies 55 40 75
 Ambulàncies 20 65 65
 Urgències Son Dureta ... 17 50 00
 Guàrdia Civil 062
 Bombers 085
 Funerària Sant Joan 52 60 53
 Telefon de l'esperança .. 46 11 12

Pluviometria**Novembre**

Dia 12 ... 31.
 " 14 ... 171.
 " 25 ... 251.
 " 16 ... 141.
 " 17 51.

Desembre

Dia 6 31.
 " 7 81.
 " 8 ... 371.
 " 10 ... 151.
 " 11 ... 111.
 " 16 51.
 " 19 71.
 " 22 41.
 " 30 ... 191.
 " 31 61.

Total ... 771.**Total 1101.****Pàgina nº**

- 3 La Premsa Forana; de premsa folklòrica a premsa ignorada.
 Als subscriptors
 4 Enquesta
 5 La farsa del diari de Balears
 Pluviometria
 6 Missatge de Nadal del President del Govern Balear
 7 Signatura del conveni entre el CIM i l'APFM
 8 Concurs de betlems
 10 Societat
 11 La Balanguera, himne oficial de Mallorca
 Quintada del 39
 12 Entrevista a Francesc Marimon Gelagert
 15 Escola
 16 50 preguntes a Antoni Julià Ribot
 17 Presentació de la campanya "Consumeix productes de la nostra terra"
 18 Un poc de tot
 24 Ariany temps enrra
 25 Passatemp
 26 Vida de Sant Gaietà
 28 Sa Farola

Ariany

Revista Local Independent
 Plaça de sa Creu, 2
 07529 Ariany
 Telef. i fax: 56 12 87
 D.L.: PM 207-1971

Edita

Associació Cultural Ariany
 Grup de Redacció
 Gabriel Frontera Mestre
 Jaume Taberner Ribot
 Catalina Pont Julià
 Tomeu Bauçà Frontera
 Margalida Taberner Ribot
 Dibuixos
 Jaume Capó Sansó
 Imprimeix
 Gràfiques SIBA

Els articles, cartes i comunicats publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors

CONSUMEIX PRODUCTES DE LA NOSTRA TERRA

  UNIÓ DE PAGESOS Consell Insular de Mallorca

L'aportació de Mallorca per a un món més just

 Fons mallorquí de solidaritat i cooperació

C/. General Riera, 67, 2n
 07010 Palma de Mallorca
 Telèfon i fax 29.70.53

UNITAT BÀSICA DE SALUT D'ARIANY**HORARIS DE CONSULTA ARIANY:**

Dr. Bartomeu Tous: Dl, Dx, Dj i Dv: 11 a 13 h.
 Dimarts: de 16 a 18 h.

Pediatre: Dr. José Palomero a Vilafranca:
 Dl, Dx, Dj i Dv: 11,30 a 13,30 h.
 Dimarts: 16 - 18,30 h.

Infermera: Joan L.Lambias

Extraccions: Dimecres de 8 a 8,30 h.

Consulta: Dl, Dm i Dj: 12 a 13,30 h.
 Dimecres de 9 a 10,30 h.
 Divendres: de 12,30 a 13,30 h.

Comare: Dª Regina Sastre a Vilafranca:

Consulta: Dimarts i Dijous: 12 a 14 h.
 Dimecres: 9 a 14 h.
 Educació maternal: Dimarts i Dijous: 10 a 12 h.

URGÈNCIES: P.A.C. de Vilafranca
 Durant les 24 hores: 061

EDITORIAL CONJUNTA DE L'ASSOCIACIÓ DE PREMSA FORANA DE MALLORCA

La premsa forana: de premsa folklòrica a premsa ignorada

Des dels anys 1978-80, en què es treballava molt per constituir i posar en marxa la nostra Associació, fins a l'actualitat han passat prop de vint anys. Els objectius aconseguits des de llavors són molts i, tal vegada, el més important ha estat la consolidació i la unió de l'APFM (Associació de Premsa Forana de Mallorca).

Aquests darrers anys, el sòtil de publicacions s'ha mantingut entorn de les cinquanta, amb els alts i baixos propis d'una entitat tan diversa com revistes hi ha associades. Amb els anys, s'ha aconseguit que les institucions hagin participat d'aquest creixement i consolidació, fins al punt que els ajuts econòmics han pogut satisfer més d'una revista en crisi. També és veritat que per als setmanaris aquests ajuts no han estat més que testimonials, i és en aquest aspecte on volem centrar aquesta queixa.

La premsa diària de Palma absorbeix la pràctica totalitat de la publicitat que les grans institucions públiques, Govern Balear i Consell Insular de

Mallorca, destinen per promocionar-se i/o donar a conèixer els seus objectius. No debades, la premsa diària rep el que està en el seu dret a l'hora de demanar publicitat. La premsa forana, rep, justament, les miques d'aquests ajuts institucionals.

Fins el moment, els polítics han firmat pocs concerts econòmics amb l'APFM, la majoria per la seva contribució a la normalització lingüística, tot i que la premsa forana havia estat pionera en aquesta tasca; la seva difusió actual en català és possible gràcies a l'esforç comú de moltes de les publicacions associades. Cinquanta revistes que, per mitjana mensual, sumen un total de 98.000 exemplars de tiratge, i molt més de difusió i lectura. I, encara, pareix que demanam diners en un cap de cantó amb un capellet de palmes. També som conscients que la nostra premsa no pot viure determinada pels ajuts institucionals i que ens hem d'espavilar: no dormir a la sereña, com diuen pel poble.

Hem mantingut una fidelitat cons-

tant a les institucions, que, molt sovint, no ens han valorat suficientment. A l'hora de respectar els concerts, hem complert i hem procurat ser equànimes amb tothom, i aquesta equanimitat ha permès la unió dins l'Associació. Però, davant el futur imminent que ens espera, en què la professionalització i la competència faran trontollar les petites revistes associades i les que puguin néixer, cal pegar un crit ben fort perquè les institucions ens tinguin en compte a l'hora de distribuir els barems publicitaris que marquen. Ho repetim: la premsa forana no pot ser ignorada per les retallades pressupostàries. El nostre compromís va molt més enfora, i hem mostrat proves evidents de complir els nostres convenis. Als pobles, on la premsa diària no tracta directament la informació i no té la fidelitat que ofereix la premsa forana, aquesta sempre serà una garantia per a les persones que hi viuen.

Esperem, aleshores, que amb vista a n'aquest any nou, les autoritats polítiques ho tinguin més clar.

Als subscriptors d'aquesta revista

Com cada any ha arribat l'hora de cobrar les subscripcions d'aquesta revista per a l'any 1997, les persones que no tinguin domiciliat el pagament de la subscripció per una entitat bancària, poden fer el pagament de la següent manera:

- Fer arribar els doblers de la subscripció, que per enguany seran 1.500 pessetes, a qualsevol membre del grup de redacció.

- O anar a l'oficina de «la Caixa» amb els doblers, i fer

constar que les ingressin a la llibreta de Sa Fulleta.

Les persones que ets altres anys ja hagin pagat per es banc i tinguin aquest pagament domiciliat no importa que tinguin cap maldecap, noltros ja ens encarregarem de cobrar.

Si alguna de les persones que actualment no paga per es banc i tengui interès en arreglar-ho, es pot dirigir als membres del grup de redacció o a la mateixa oficina de «la Caixa» i se li donarà la informació pertinent.

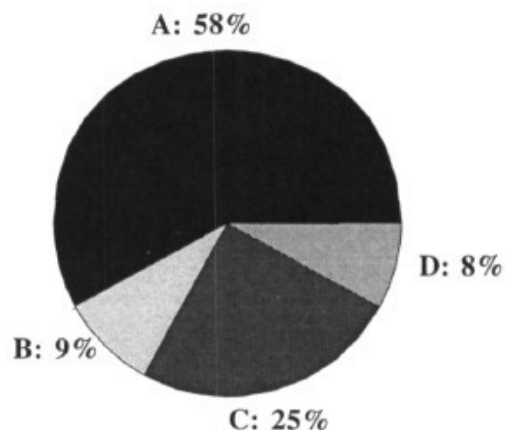
Enquesta

En aquest número encetam una secció nova, que amb el nom **d'enquesta** volem oferir el parer que tenen 100 persones anònimes del nostre poble damunt un tema que ens pugui afectar directament.

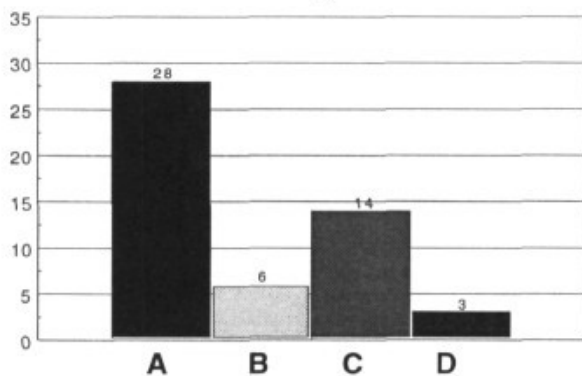
Per començar, ja que segons pareix hi ha un projecte per reformar la nostra plaça Major, i el punt espinós és la situació del cadafal, hem demanat a la gent que en pensa al respecte, donant quatre possibles solucions: deixar-lo allà on està, desplaçar-lo a una vorera, llevar-lo i que no n'hi hagi, o simplement que les és indiferent.

Les respostes les podeu veure en els següents gràfics.

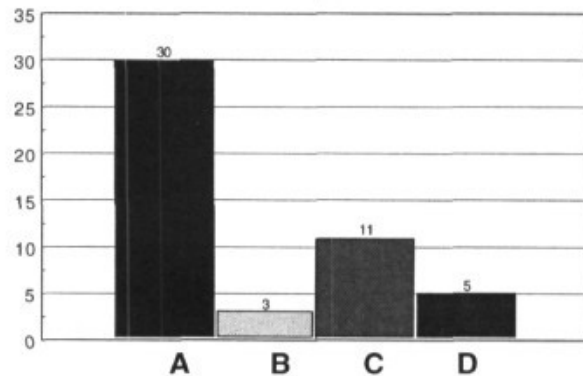
- A:** deixar-lo allà on està
B: desplaçar-lo a una vorera
C: llevar-lo i que no n'hi hagi
D: n/c, és indiferent

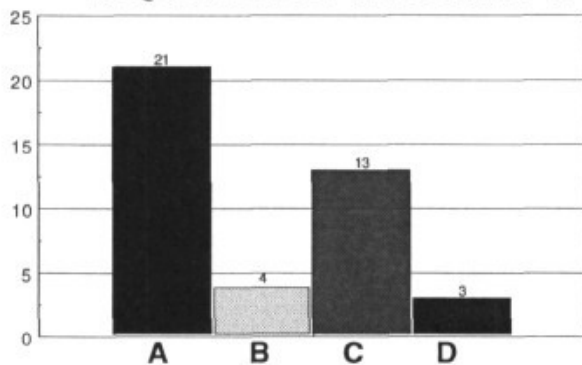
HOMES ENQUESTATS: 51

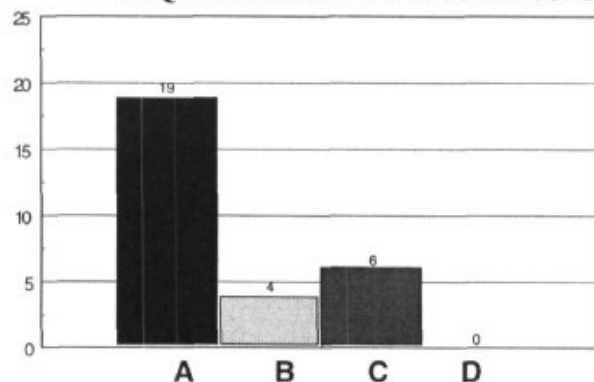
DONES ENQUESTADES: 49

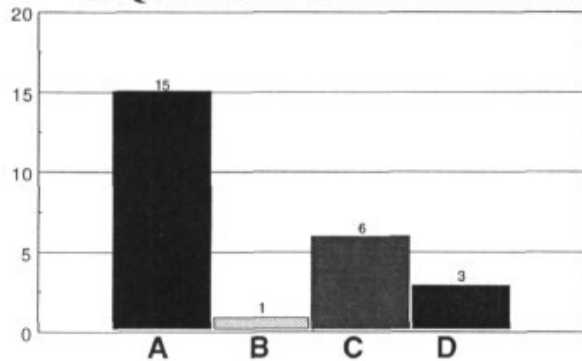
ENQUESTATS DE 0 A 25 ANYS: 41

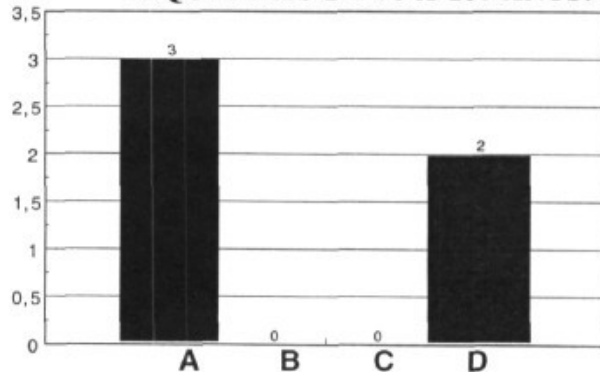
ENQUESTATS DE 26 A 50 ANYS: 29

ENQUESTATS DE 51 A 75 ANYS: 25

ENQUESTATS DE 76 A 100 ANYS: 5

La farsa del diari de Balears

Article publicat al setmanari "Veu de Sóller"

Des de fa vuit mesos, la nostra comunitat compta amb un periòdic en català, el Diari de Balears. Mai en la història una iniciativa tan jove no havia rebut tants de guardons, premis, reconeixements públics...

Voldríem que al territori de parla catalana tots els mitjans, escrits o audiovisuals, utilitzassin la nostra llengua i, per això, ens congratulam que el diari de Balears s'uneixi als qui, com nosaltres i com tots els que fa temps treballam en el mateix sentit, aportam el nostre granet d'arena per contribuir a una veritable normalització.

Però la història del diari de Balears és exagerada i comença a ser impertinent. No fa gaire el seu director, Miquel Serra, confessava a les Jornades de Comunicació Local celebrades a Alcúdia que l'antic Balears necessitava una reconversió i que les quatre propostes plantejades passaven per transformar-lo en un diari esportiu, en un diari econòmic, en un periòdic en suport informàtic o en un diari en català. És clar que el Balears era un fracàs econòmic, que necessitava un canvi que evitàs enterrar tants de doblers. La solució va ser convertir el mitjà en allò menys des-

cabellat. I indubtablement l'opció més idònia era convertir el periòdic en el primer diari en català de les Balears. D'aquesta manera l'empresa editora s'ha pogut penjar la medalla de defensora exemplar del català -quan el veritable negoci el fa, aquí mateix, amb altres mitjans editats en espanyol, anglès o alemany- i, precisament gràcies al poder exercit de l'altra premsa, ha propiciat la concessió de premis que no són més que col·laboracions a aquesta gran farsa d'un nacionalisme interessat. En uns quants mesos el diari de Balears i la seva empresa editora s'han convertit en el vaixell insígnia del català a les nostres illes, quan en realitat el canvi d'idioma s'ha produït només per un interès econòmic i d'imatge.

Aquest muntatge ha servit per enganyar nombrosos col·lectius. Un d'ells han estat els nostres governants, que s'han sabut deixar enganyar per apuntar-se al carro de la bona imatge del diari de Balears deixant en segon terme els qui realment senten la llengua com a pròpia i no prostitueixen la seva estimació cap a la cultura i la identitat d'un poble. I el que més greu en sap -els

governants, en definitiva viuen de la imatge- és que col·lectius com l'Obra Cultural Balear també hagin pres part en la farsa del diari de Balears tot i ser conscients que només es tracta d'una sortida a un problema econòmic i d'una qüestió d'imatge. De fet, la solució no ens pareix dolenta, ans el contrari, ja ho hem dit. Però consideram dolent tot el muntatge interior i exterior organitzat a l'entorn d'aquesta iniciativa i ens sentim dolguts perquè molts de col·lectius que veritablement lluiten per normalitzar el català resten oblidats, allunyats de qualsevol ajut econòmic institucional, infravalorats i fins i tot relegats a un paper marginal. Fixau-vos, per exemple, com la Premsa Forana es veu obligada a probrejar «i, encara, pareix que demanam diners en un cap de cantó amb un capellet de palmes».

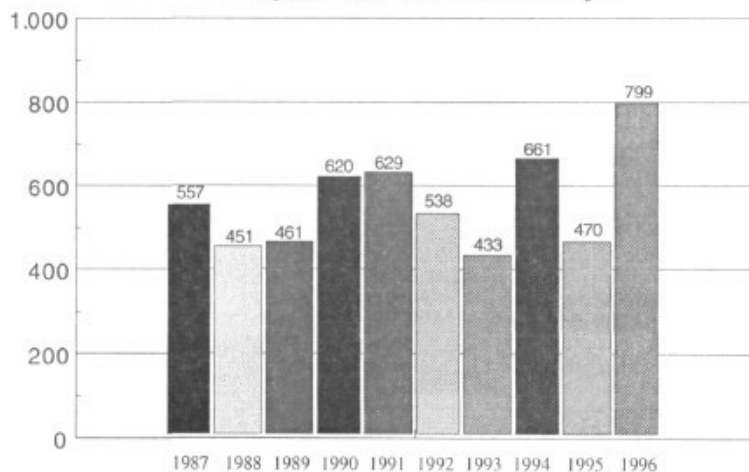
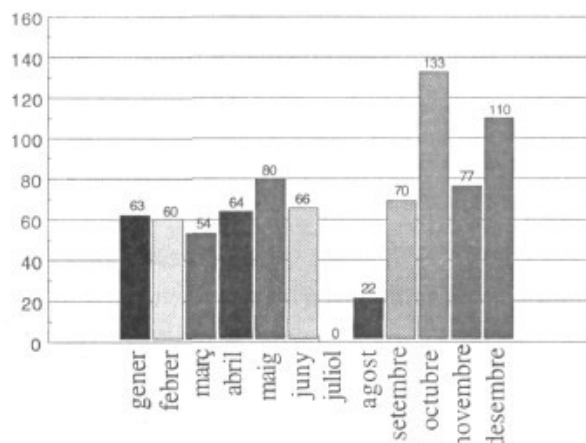
Des d'aquí, doncs, volem denunciar ben fort que la normalització lingüística a Balears no ha agafat el camí més correcte i que les petites accions, les que no reben reconeixement de ningú perquè no es fan en aquest sentit, són les més, sinceres, les més valuoses i les que calaran més fons.

Pluviometria

Pluja dels darrers 10 anys

Dades facilitades per Gabriel Maimó

Resum de l'any 1996

Missatge de Nadal del President del Govern Balear

Benvolguts ciutadans,
Benvolgudes ciutadanes,

Permeteu-me que avui entri a ca vostra i que vos transmeti el missatge de pau i de concòrdia que tots, en aquests dies de Nadal, ens desitjam.

Dit això, reconec que no puc evitar -ni com a individu ni com a president de la Comunitat-, d'incitar-vos a l'observació de l'entorn i a la reflexió. No és gaire difícil en aquestes dates, ja que el fet d'acabar un any i de començar-ne un altre de nou sembla que ens empeny a examinar el passat i a projectar el futur.

A mi, és evident que em pertoca examinar, en primer lloc, l'àmbit, de serveis als ciutadans, hem fet una altra gran passa cap a la consolidació de l'autogovern a les nostres illes.

De la mateixa manera, enguany, també els consells insulars han avançat en el camí de la consolidació. I, a Mallorca, a més, s'ha iniciat una situació de convivència política entre forces d'ideologia diferent, que demostra que a les Illes hi ha una cultura política capaç de permetre, tot i les diferències, el funcionament democràtic i normal.

Dins el món econòmic, el diàleg entre treballadors, empresaris i Administració ha estat un fet tangible, cosa que constitueix, crec jo, un altra mostra de maduresa i, en definitiva, de convivència.

I a més, l'any ens ha duit dades importants: mai en la història no havíem tengut tanta de gent fent feina ni tan poc atur. És cert, per més que això no ens ha de fer oblidar que, de cada vegada, hi ha contractes més poc estables i que encara queda molta gent que no té un lloc de feina.

Hem de reconèixer, però, que l'any ha presentat inestabilitat política, especialment en el partit que dona

suport al Govern. És una situació que no desitjava ningú i que s'ha produït, encara que jo estic convençut que aviat serà història.

Però, des d'un altre punt de mira, sé molt bé que aquestes festes es lliguen tradicionalment a la vida familiar. I jo, que em consider una persona molt casolana, que viu amb intensitat especial la relació amb els seus, crec que, en aquests moments, a les Balears es produeix una evolució, un canvi en la vida de les famílies. És un canvi positiu en molts d'aspectes. Per exemple:

- ha canviat el paper de les dones, que han incrementat la presència en la vida pública, sense abandonar el seu rol en família.

- hi ha més respecte al dret de cada persona a fer allò que considera important, amb llibertat

- hi ha més sensibilitat social davant les situacions que pateixen els que són menys afavorits, etc.

Però també, hi ha canvis culturals, canvis de model de conducta, que ens haurien de preocupar, que a mi em preocupen, i que ens haurien de fer reflexionar:

- Em preocupa molt, per exemple, la formació dels nostres infants, de cada vegada més en mans de la televisió.

- Em preocupa que el diàleg familiar minvi. Vull dir que hi ha una moda, un model, que ni tan sols és espanyol ni llatí, que s'ha anat implantant gràcies a molts de factors; però és un model que redueix el diàleg familiar al mínim i això

fa que les relacions entre les persones es deteriorin d'una manera considerable.

- Em preocupa que les persones grans no puguin omplir millor el seu temps lliure, ja que, per moltes ajudes públiques que hi hagi, no hem d'oblidar que ells són responsabilitat nostra, són responsabilitat sempre dels fills.

Nadal crec que és el moment perfecte per fer un gest i un propòsit: els pares i les mares hem de dedicar temps als nostres, als fills, al diàleg, si no volem que la manca de comunicació, pugui generar en un moment determinat situacions de fractura social, de manca de cohesió, d'individualisme exagerat.

I també ho és per a una altra consideració: vivim en una societat tolerant, que respecta les creences de tots. Això és cert. Ens ho hem guanyat. Però també ho és que s'han introduït en les nostres vides pautes de conducta molt materialistes, sense cap espiritualitat. Fins a tal punt, que sembla com si tot hagués de sortir d'un

compte corrent o d'un balanç.

Jo crec que l'home és un ésser transcendent i que no tot és material quantificable.

Per això, deixau-me remarcar la importància de les relacions personals, basades no tan sols en el benefici o en la simpatia, sinó també en l'amor.

Deixau-me que lamenti situacions penoses i tanmateix reals: la droga. Molts de joves han perdut la vida per aquesta lacra. Hi hem de lluitar en contra de manera efectiva. Però, encara més important: recordau que la responsabilitat primera d'un pare és el seu fill i que hi hem de saber establir un contacte, un clima de relació adequat, que el posi enfora d'aquest perill.

Deixau que faci una crida als responsables de molts d'infants que no reben una atenció mínima.

I, a més, vull reclamar la vostra atenció sobre la implantació de models socials violents (de vegades, de violència manifesta i, de vegades, de violència latent, implícita). No ens hem de deixar guanyar la partida. Nosaltres, les illes Balears, som un poble molt tranquil, molt tolerant. No hem de permetre que ningú ens introdueixi ni un gram de violència.

Ciudadans i ciutadanes de les Illes Balears,

Encara que vos hagi assenyalat punts de reflexió, de preocupació, jo crec que tenim raons suficients per ser optimistes. Sobretot, perquè la majoria continua pensant que ningú no ens regalarà res i que és necessari fer feina cada dia si volem tirar endavant. Mentre pensem això, segur que no ens equivocarem.

Per això, el desig que vos faig arribar per al 97 és de feina per a tots en pau i concòrdia. Que l'Any Nou sigui millor per a tots.

Moltes gràcies.

Jaume Matas Palou
President de la Comunitat
Autònoma

Signatura del conveni entre el CIM i l'APFM

El passat mes desembre es va firmar a la seu del Consell Insular de Mallorca, el conveni de col·laboració entre aquesta institució i l'Associació de Premsa Forana de Mallorca; el conveni era el referent a l'any 1996.

El signaren la presidenta del CIM, Maria Antònia Munar, i el President de l'APFM Miquel Company.

Dues visions del Nadal

Nadal per jo és el dia que va néixer Jesús.

El dia de Nadal ens ajuntem les famílies i es van a dinar juntes. Per celebrar el dia de Nadal solen menjar torró, «polvorons», etc..

Quan ve Nadal a les cases posen adorns com: un arbre de Nadal amb bolles de colors, una estrella, etc.. O molts de llums de colors per la façana de la casa, com fan a altres països com Anglaterra, Nova York, etc.

També l'electricista posa adorns penjats, com per exemple a l'entrada d'Ariany un cartell de bombilles que diu: BONES FESTES i després una estrella de colorins: vermella, groga, verda, etc.

Bé per jo Nadal és una festa molt grossa que es celebra per tot el món perquè vol dir el naixement de Jesús, i trob que tothom hauria d'estar alegre. Per acabar vos vull donar les bones festes i un feliç any nou 1997 de part de na:

Cati Bergas.

Per Nadal celebrem el naixement de Jesús. Són festes molt importants i alegres per a tothom, sobretot pels nins, perquè hi solen haver molts de regals i bullfícia.

Les festes comencen el dia de sa Nit Bona. Aquest dia fan les Matines «la missa del Gall», que és un ofici solemne que es fa el vespre, aquest vespre a la missa hi canta la Sibil·la i es fa l'adoració a Jesús.

En el dia de Nadal la família aprofita per estar junta. Són dies de molt de menjar i de molts de dolços, tampoc hi poden faltar els torrons, fruits secs i altres postres, com també les begudes, vi i caves...

A totes les cases hi solen fer un Betlem. Després han de passar molts de dies per arribar a la nit vella. El dia de la nit vella a les dotze repiquen les campanades i a cada una d'elles menjam un gra de raïm.

Després vénen els reis (uns quants dies després de la nit vella) i els nins estan molts contents perquè els hi duren molts de regals.

Així acaben les festes de Nadal.
Adéu i Bon Any Nou 1997
Inés Aulet Pont.

Concurs de betlems

El primer premi va ser per els germans Font Curient. Fotog.: Joan Ferrer Ramis.

El segon premi va ser per els germans Alzamora Nadal. Fotog.: Joan Ferrer Ramis.

El tercer premi va ser per en Leopoldo Mir i els seus germans. Fotog.: Joan Ferrer Ramis.

Betlem que enguany, per primer any, s'ha montat a l'Ajuntament, l'autor ha estat en Francisco Alomar que va comptar amb la col·laboració del regidor d'affers socials. Fotog.: Joan Ferrer Ramis.

Aquests són els participants del concurs de betlems, que un any més ha estat organitzat i patrocinat per l'Ajuntament amb col·laboració de la Parròquia i els mestres del Col·legi Públic d'Ariany. A la fotografia hi podem veure en Joan Ferrer, regidor encarregat de l'organització, i el nostre rector.

Fotog.: Joan Bernat Ferrer.

Betlem vivent

"Una imatge més que mil paraules"

Amb aquest escrit voldria tan sols transmetre la satisfacció compartida amb totes les persones que han fet possible aquesta representació dels Reis Mags d'Orient.

La més enhorabona als pastorets, als joves que han fet el betlem i a les persones que han col·laborat i aportat la seva ajuda.

Dir-vos també, que una imatge d'hora i mitja, és més que suficient, i vos puc assegurar que recompensa l'esforç, perquè sense il·lusió d'un gran grup de gent no haguéssim pogut expressar l'alegria dels més petits i la satisfacció de tots els qui hi érem, per tant donar aquesta imatge és sinònim de pau i alegria.

Molts d'anys a tots.

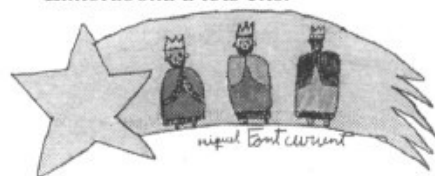
Jaume Capó Sansó.

Aquí hi ha la relació de participants amb el personatge que representaven.

Francisco Galmés Febrer (Sant Josep), Isabel Alomar Genovard (Puríssima), Bernat Marc Frontera Negre (Jesuset), Patrícia Moncades Oliver (Estrella), Miquel Font Curient (Pagès animals), Otilia Matas Curient (Pagesa animals), Amador Miquel Bover Bauçà (Pastor), Cati Bover Bauçà (Pagesa pou), Jaume Alzamora Nadal (Conrador), Miquel Angel Ribot Mestre (Conrador), Antònia Pons Bauçà (Rentadora), Mª Neus Mascaró Bauçà (Rentadora), Pep Mestre Ribot (Forner), Jordi Mascaró Bauçà (Forner), Maria Margalida Mestre Ribot (Pastora), Margalida Curient Font (Pastora).

Col·laboració: els joves que l'any passat varen representar en escena el betlem vivent, aquest any han estat els que l'han fet, i han fet possible que es dugués a terme.

Enhorabona a tots ells.

Aquest reportage de fotografies ha estat realitzat per en Joan Bernat Ferrer, a ell li volem donar les gràcies per la rapidesa en que les ha fet arribar a la revista.

Un detall del betlem vivent.

Els nins que participaren al betlem vivent.

En Maties anunciant l'arribada dels Reis juntament amb el Patge Major.

Els Reis Mags d'Orient.

**Targeta
Moneder**

La targeta de cada dia

"la Caixa"
CAIXA D'ESTALVI I PENSIONS
DE BARCELONA

Noces d'argent de Biel Gomila Marimon i Maria Mascaró Gomis.

Felicitats i fins a les d'or.

Fotog.: Joan Ferrer

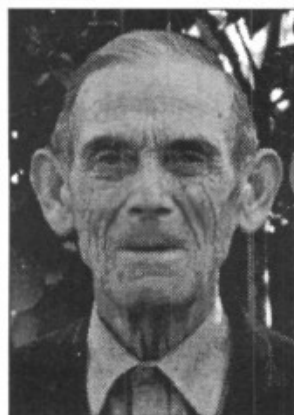
Noces d'or de Jaume Gomila i Catalina Marimon.

Felicitats i fins a les de diamant. Fotog.: Joan Ferrer.

Dia 10 de novembre ens va deixar en Pedro Ribot Vanrell (Pou), tenia 60 anys i era viuado.

Descansi en pau.

Dia 15 de desembre ens va deixar en Bernat Font Duran (Bielo), tenia 91 anys i era casat.

Descansi en pau.

Dia 23 de novembre ens va deixar na Margalida Ribot Font (Biela), era viuada.

Dia 22 de desembre ens va deixar en Blai Darder Ribot (Pastora), era fadrí i tenia 78 anys.

Descansin en pau.

Nota de la redacció: Les persones interessades en que es publiqui alguna fotografia a n'aquest apartat, l'han de fer arribar a la revista, nosaltres no ens feim responsables dels possibles descuits o omissions que hi pugui haver

La Balanguera, himne oficial de Mallorca

Els mallorquins ja tenim himne oficial. Si fins ara «La Balanguera» era l'himne oficiós, el Consell Insular de Mallorca, al passat ple de començaments de novembre, amb el vot favorable de totes les forces polítiques, excepte el PP, va acordar, textualment: «L'himne oficial de Mallorca és «La Balanguera» segons la lletra de Joan Alcover Maspons i la música d'Amadeu Vives Roig. El text de l'himne tan sols inclou les estrofes primera, segona i cinquena de la composició d'Alcover».

És important, doncs, que tots els que habitam a Mallorca coneguem el

nostre himne, que encara que ens «sona» a tots, molts de nosaltres no sabem encara la lletra de memòria.

Aquí teniu la lletra de l'himne de Mallorca:

**La Balanguera misteriosa,
com una aranya d'art subtil,
buida que buida sa filosa,
de nostra vida treu el fil.
Com una parca bé cavil·la
teixint la tela per demà.
La Balanguera fila, fila,
La Balanguera filarà.**

**Girant la ullada cap enrera
guaita les obres de l'avior,
i de la nova primavera
sap on s'amaga la llavor.
Sap que la soca més s'enfila
com més endins pot arrelar.
La Balanguera fila, fila,
La Balanguera filarà.**

**De tradicions i d'esperances
tix la senyera pel jovent
com qui fa un vel de nuiances
amb cabelleres d'or i argent.
De la infantesa qui s'enfila,
de la vellura qui se'n va.
La Balanguera fila, fila,
La Balanguera, filarà.**

Quintada del 39

Els quintos del 39 es reuniren per passar una diada junts. Molts d'anys i que no sigui la darrera.

Entrevista a Francesc Marimon Gelabert

Aquesta entrevista va sortir publicada a la revista "Llucmajor de Pinte en Ample", i la varen fer en Celso Calviño, en Franc Jaume i en Joan Jaume. Les fotografies són de Coloma Julià. Aquesta entrevista estava enmarcada dins una secció que es titulava "D'ofici... Ferrador"

Abans de començar aquesta entrevista, volem remarcar que totes les que hem realitzat, tant de toponímia com d'oficis, sempre ha estat, per nosaltres els entrevistadors, una satisfacció molt grossa, ja que els entrevistats, sense cap excepció han obert les portes de casa seva de pinte en ample, i ens han donat un tracte agradable i amatent. En aquesta en particular, ha passat el mateix, i tant mestre Francesc com la seva dona Maria Mas, ens han donat un tracte familiar i meravellós. Mestre Francesc va néixer a Ariany el dia 6 de juny de 1926 i aleshores ja és més que res un llucmajorer més.

- Què recordeu de la vostra joventut?

Record que anava a escola a Ariany, era el temps de la guerra civil i en aquell temps anàvem més a l'església que res, i fins i tot fèiem dues hores d'instrucció amb uns fusells de fusta que ens havien fet. El meu mestre era don Fernando Fluxà. Del temps de la guerra record que una vegada quan hi havia el desembarc, sentíem a Ariany els tirs i les metralladores i varen dir: «Ara vénen els rojos» i tothom va fugir del poble, nosaltres, amb els meus germans i la meva mare ens volíem amagar en una cova, el meu pare va dir: «Anau-vos-ne però jo em quedaré» i va quedar a la ferreria, ara bé no arribaren perquè els nacionals els aturaren.

- Com va ésser que triàreu aquest ofici de ferrador?

Va ésser pel meu pare que era ferrer, nomia Francesc Marimon Fons i el seu pare també ja ho era. Teníem una ferreria molt bona, hi treballaven gent d'Ariany i tres homes de Petra. En aquell temps el meu pare feia

moltes hores de feina, s'aixecava quan encara ho hi veien i fins el vespre. El padrí per part de mare també era ferrer, de Ca'n Gelabert de sa Pobla, que feien els molins de treure aigua. Quan jo era nin, el meu pare, el dematí ferrava sis o set bísties, ho feien el dematí per les mosques ja que si n'hi ha tiren cosses, l'horabaixa de tard també en ferrava. S'ha de dir que mon pare va ésser un dels darrers que va participar en la construcció del Pont de s'Albufera i també deia arades, primerament amb pala, encara no n'hi havia de rodes, i les enviava a Eivissa; teníem el mantí de fusta i la rella de ferro. Llavors férem les arades amb rodes ja que al principi només n'hi havia unes molt antigues anomenades «Victoria», que duien de la Península, però tenien un defecte per usar-les a Mallorca ja que eren llargues i cansaven molt les bísties. Davant això, en Janer de s'Hort des Ca, i mon pare per un altre costat, modificaren totalment aquestes arades i feren uns models nous. Les nostres les enviàvem a ca'n Socies de Palma i en distribuïa per tots els pobles, especialment a Cas Concos. Ell feia les ferradures, fins i tot, el temps de la guerra, fèiem els claus de ferrar. Record que tenia una gàbia per tancar les bísties, les egües i cavalls no s'hi podien posar perquè tenen massa nervis, en canvi els muls, ases, ... sí. Estava a un racó hi posaven abaix de la panxa de l'animal un pal perquè no s'ajagués i a darrera una barrera on li fermaven la pota. Hi havia bísties punyeteres en aquell temps, no és com ara. El meu pare, per ferrar, feia pagar

dues pessetes per pota.

- Com fèieu les ferradures?

El temps de la guerra les fèiem dels vaixells que desfeien, ja que no hi havia ferro, li dèiem «cortadillo», que eren planxes grosses, tot es feia en forn i encrua. Quan el meu pare era jove emprava el ferro nou, amb el moviment es va acabar el ferro i l'escassetesa es va accentuar durant tota la postguerra i guerra mundial, puc dir que pràcticament jo no el vaig emprar. A la ferradura a la part de dedins hi posàvem tres claus i a defora quatre, això és perquè es mengen més els de defora. Els claus de defora són més bons de posar. A les ferradures de cavall hi fèiem una pestanya perquè quedassin més ben subjectades a la pota. També en certes ocasions la tancàvem i la saldàvem per la part de

la gangalla, per evitar que la pota s'obrís, a això li dèiem «es bolet». La ferradura de davant ha d'ésser rodona i a darrera és més llargaruda. La part de darrera de la ferradura és la gangalla. A les bísties que caminaven d'ungla (de punta) els hi posaven a les potes de darrera una ferradura amb una llengüeta plana a la fi d'estirar-lis el nervi. Altres ferradures eren molt aplanades per si tenien mal a la pota i no pegar a terra.

- Com va ésser que vàreu venir a Lluçmajor?

L'amo en Toni de Son Velardell era molt amic des manescal Ventura Garcies i com que s'havia mort el ferrador que aquest tenia, que nomia Lluís, varen venir a Ariany a cercar-me i mon pare no va voler que me anàs, i se'n dugueren un que feia feina a ca nostra, li deien en Pere «Puput» i al cap de mig any va tornar cap allà

i ell em deia: «Hi has d'anar perquè a Lluçmajor ferren tot lo dia». Al cap d'un temps va tornar en Ventura amb en Francesc Borton, es selleter, i jo vaig dir a mon pare: «Hi aniré». El tracte que vaig fer era cobrar trenta-cinc pessetes cada dia, mantingut i roba neta, el meu sou era molt bo, això era l'any 1950. He de dir que abans de venir a Lluçmajor deia per a jo mateix: «Aviat tornaré a Ariany»; però vaig caure a una bona casa, que la senyora, la mare del manescal Ventura me va agafar com a fill, la padrina i les filles me donaren un tracte de germà, menjava amb ells a la taula, en definitiva era un més de la família, els estim i els estic molt agraït a tots ells. Això, i conèixer la que seria la meva dona, un dia de matances, va fer que quedàs per a sempre a Lluçmajor.

- A quin lloc fèieu feina?

Al carrer del Convent, a la part

d'abaix, a una portassa de l'amo en Tem Ginard que està a veïnat del que era s'Hort de ca s'Hereu, el manescal li havia llogada; llavors amb el temps vaig comprar la portassa de l'amo en Toni Denits i me vaig posar pel meu compte. En aquell temps solien pagar per posar ferradures a les quatre potes vint pessetes, això si era peus nous (posar ferradures noves), si eren peus vells (mateixes ferradures) era més barat.

- Quins ormeigs o eines empràveu?

Es diu que un bon ferrador ha de tenir llambroix. El llambroix (en castellà «pujavante») és una eina que talla molt i és mala de manejar, perquè quan llambroixes els casc de la bístia, has de posar molt esment en què no et fugi i no ferir l'amo que l'aguanta. Te'l poses recolzat sobre el ventre i l'has de mantenir ben pla. Les raspes per

D'esquerra a dreta:

Raspes, badaboques, màquina de tondre amb raspall, raspa, torcedor, martell, al.legreta, llambroix, botó de foc, estenalles, travador, arruixador de mosques i diferents tipus de ferradures.

fer badar la boca a les bísties i mirar els queixals o paladar. Els badaboques que duia una roçca. La raspa, era per llimar, per fer les potes rodones i més guapes. El torcedor, era per si les bísties es movien. El martell per ficar els claus i la part posterior per ajudar a treure'ls. L'al-legreta que és una espècie de punxó que talla, per fer les potes netes. El travador que agafava una pota de davant amb una de darrera. El botó de foc, era per cremar bonys, ho fèiem en calent. Les estenalles i l'arruixador de mosques.

- Què ens podríeu dir sobre el ferrar?

Les bísties tenen el casc, que ja és la part còrnia del peu, és com una ungla que li creix i abans de ferrar li han de tallar i deixar ben plana, això es fa amb el llambroix. Normalment quan venien amb la bístia mirava si les ferradures estaven bé; sinó les canviava, primerament li llevava els claus del costat i llavors feia palanca i la ferradura fugia, amb les estenalles li tallava el casc però no quedava pla, i aguantant la pota pel casc li donava llambroix, sempre cap a fora i deia a l'amo que aguantava la bístia pel travador que no pogués el braç. Jo coneixia si la bístia s'havia de moure i pegar cossa pel moviment de la pota, elles es preparen i aquest moviment ho diu. Sempre vaig dur molta de sort. Les someres, muls, mules i ases no avisen, solament ho fan els cavalls i les egües. Sempre havies d'anar alerta a no deixar una pota més curta que l'altra, també havies de mirar si era esquerrà i si ho era l'havies de defensar, tallaves més a un lloc que a l'altre. També n'hi havia que ventaven amb el caminar, altres que eren corbes que posaven la pota cap endins, altres que es pegaven o ferien al caminar i les llevava un poc de defora més que dedins. Hi havia bísties que trevalaven i queien, l'única manera de defensar-se era girar la part davantera de la

ferradura i donar-li un poc de rodó, jo li tombava i no pegava de punta. Ara no en veuen amb aquests defectes perquè han canviat les races, el ferrador abans de fer la feina ha de mirar i fixar-se molt bé amb el caminar de la bístia. Quan fiques els claus l'has de ficar a l'ungla i mai en el viu, i sempre amb el primer que has de fixar-te cap allà on va; llavors els talles les puntetes i amb una llima llimàvem el casc, deixant una regateta. Sempre primer li ficava dos claus i deixava que posàs la pota a terra i l'observava llavors acabava la feina. Teníem un piló a terra que li dèiem «el caballete» i la bístia hi posava la pota, a vegades fèiem una regateta. Als cavalls a la ferradura solament a la part de la pestanya els posàvem en calent, la ferradura aguantava molt més. A la bístia que estaven, en llocs amb molta humitat i perdien molt les ferradures n'hi feia tres de pestanyes, una davant i dues al costat. En aquell temps jo tot sol, diàriament en ferrava dotze o tretze de bísties, de vegades acabava a les onze de la nit i m'aixecava quan començava a veure-hi.

- De malalties què podríeu contar?

S'ha de dir que el ferrador solament era un ajudant del manescal i anava en conveni amb ell. A la gangalla de les potes davanteres l'havíem de tallar i llimar perquè segons quins cavalls quan s'ajeien es ferien a la part de la cuixa i es deia cap de gat, era degut a la frescor de la ferradura. També n'hi ha que tenen formiga, per curar-los fèiem la ferida ben neta i la cremàvem amb un ferro ben vermell i llavors posàvem pedra blava amb un poc d'aiguarràs molt fluix, això es feia durant un parell de dies. També hi ha la pedrafita que és degut a un cop que es fan en el casc i puja per amunt i cria pus, jo foradava abaix i la curava, jo si li tocava ho coneixia tot d'una, amb una al-legreta ho picava, era com una

cutxilla. A vegades es fa un tall que s'estén cap a l'ungla i va cap al viu, es diu cuarto i jo ho arreglava amb una osca en el casc i així tancava. La formiga l'agafaven tots, però eren més propenses les bísties que vénen de someres, muls somerins, ases. La guixa era una malaltia del paladar, el manescal amb el bisturí o jo amb la raspa li foradàvem.

- Anàveu a les possessions?

Sí, perquè quan venien a ferrar als set o vuit muls de Gomera, no podia atendre a altres i per això jo anava allà, a Son Marrano, a can Ferrí, a sa Torre, a s'Àguila des Borrassos...

- Quins cavalls de raça o muls hi havia en aquell temps a Lluçmajor?

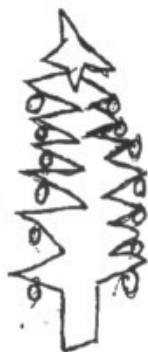
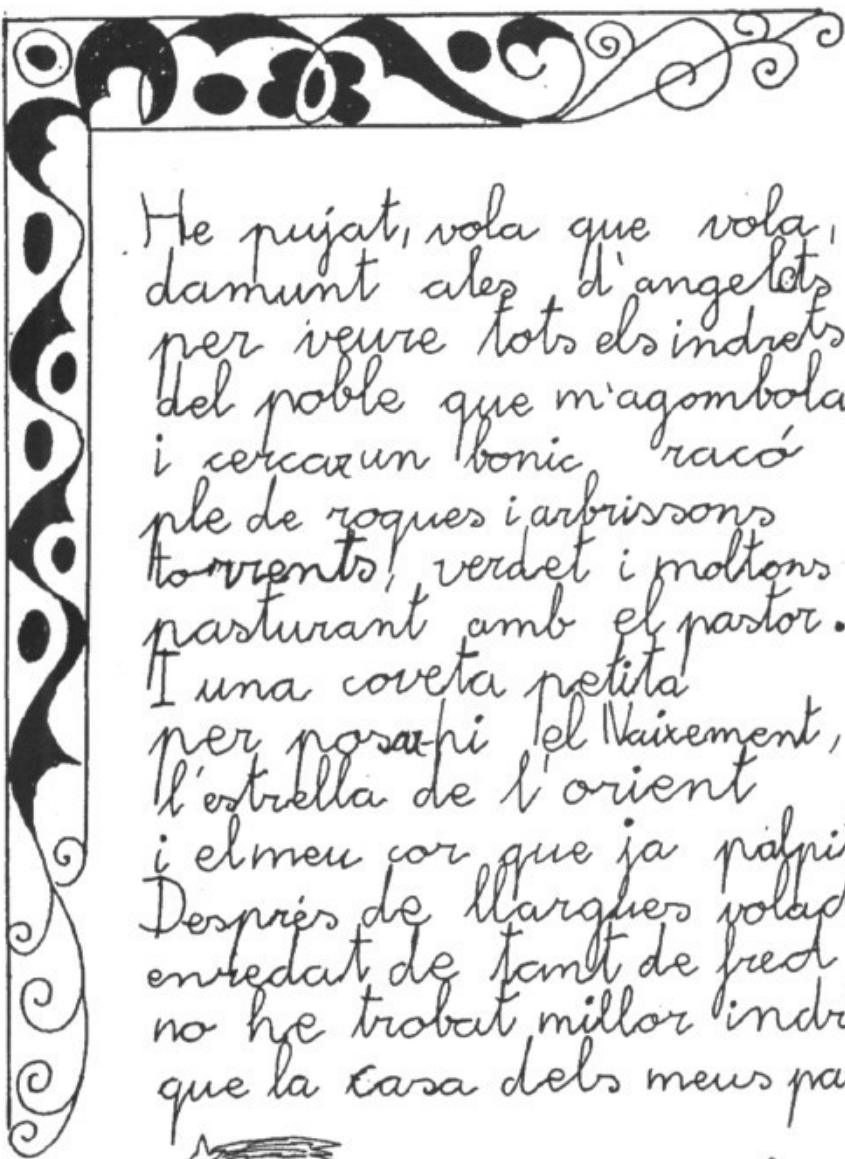
Els millors muls eren els de Gomera, molt grossos, els duien de França. Els cavalls, grossos també eren de França, hi havia els perxerons. Cavalls bons eren d'Espanya, en Madrid d'en Francesc de son Caldés, na Reina Rubí,... Les guardes d'egües que anaven amollades pels sementers de sa Marina eren per criar i no les ferraven a no ser que es fessin mal.

- Per acabar què recordau més sobre aquest ofici?

He de dir-vos que també vaig tondre bísties, amb una màquina que me dugueren de contraban de Nordamèrica, per aquí era impossible aconseguir-nes. M'ajudava en Jaume Sampol «de Son Granada». Un altre ferrador del meu temps va ésser en Jaume «es Campaner» i vivia al carrer París. Per evitar accidents fermàvem a la bístia amb una corda que anava del coll cap al travador de darrera, aquesta corda era de cànem plana. A algunes bísties les havien de travar per la boca. Hi havia bísties que quan les ferrava es tiraven sobre l'amo i les posava una corda a la cua i amb una anella estirava per amunt.

El·ls alumnes del Col·legi Públic d'Ariany.
vos desitjant unes bones Festes de Nadal

He pujat, vola que vola,
damunt ales d'angelets
per veure tots els indrets
del poble que m'agombola,
i cerca un bonic racó
ple de roques i arbrissons
torrents, verdet i moltons
pasturant amb el pastor.
I una coveta petita
per posarhi el Naixement,
l'estrella de l'orient
i el meu cor que ja palpita.
Després de llargues volades
envolat de tant de fred,
no he trobat millor indret
que la casa dels meus pares

50 preguntes a n'Antoni Julià Ribot

M^o Magdalena Genovart, Jerònia Sansó, Juan Carlos Vanrell

- 1.- Nom i llinatges**
Antoni Julià Ribot
- 2.- Malnom**
Abans Toni Batle o de Ca'n Sion, ara jo no ho sé.
- 3.- Edat**
36 anys i mig
- 4.- Professió**
Caixer
- 5.- Un Hobby**
Sa bicicleta
- 6.- Llegeixes qualche diari o revista? Quins?**
Lo que me passa per davant, m'agrada fulletjar revistes de tot tipus.
- 7.- Un personatge històric. Per què aquest?**
Hitler. Perquè va demostrar lo que pot arribar a fer una persona fora escrípols
- 8.- Un personatge actual. Per què aquest?**
Rosa Maria Clavijo, mare del sextillissos. Uns tant i altres tan poc
- 9.- Amb qui t'agradaria passar un dia complet? Per què?**
Amb l'equip del Banesto, a una cursa de muntanya del Tour.
- 10.- Tens algun ídol? Qui? Què admires d'ell/a?**
Indurain. La seva senzillesa, i sobretot la tranquil·litat que té i dona.
- 11.- El Madrid o el Barça? Per què?**
El Barça.
- 12.- Quina llengua, català o espanyol? Per què?**
Totes dues. Perquè crec que són

compatibles.

13.- Un/a cantant. Què t'agrada d'ell/a?

Nino Bravo, m'agrada la seva veu.

14 Un actor. Què t'agrada d'ell?

Jack Nickolson. Per la seva raresa, i perquè va néixer un 22 d'abril, com jo!

15.- Una actriu. Què t'agrada d'ella?

Demi Moore. No sé perquè...

16.- Un esportista. Per què aquest?

Indurain, ja ho he dit.

17.- Un fet històric. Per què aquest fet i no un altre?

La mort d'en Franco. Vaig tenir una setmana de vacances.

18.- Un bon record

L'infantesa.

19.- Un mal record

"SaMili"

20.- Quin país o ciutat t'agradaria visitar? Per què?

Kènia. Per veure els lleons en llibertat, i tota la fauna.

21.- Aniries a sa Lluna? Per què?

Si! Just per canviar un poc d'aires.

22.- Creus en el més enllà? Per què?

A moments sí, i a moments no; depèn un poc de s'estat d'ànim.

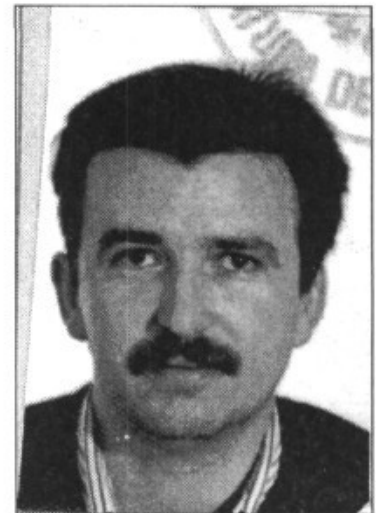
23.- Hi ha Cel i Infern? Per què penses així?

Els teòlegs diven que sí. Jo pens

que lo segur és que a sa terra hi ha vides de cel i vides d'infern.

24.- Creus que hi ha vida a altres mons? Per què?

Crec que sí. Perquè els científics així ho diven.

25.- Què penses de les drogues?

Que són l'esclavitud voluntària per el qui hi ha caigut.

26.- I de l'avortament?

Un fet d'egoisme per uns, i necessari per altres.

27.- Una flor

Una margalida.

28.- Un arbre

Una olivera centenari.

29.- Un plat de cuina

Una parrillada de peix i marisc.

30.- Una postre

"El de la casa"

31.- Una beguda

Un cafè fort de bon dematí.

32.- Una dansa

Es ball de bot mallorquí.

33.- Una cançó

"Un beso y una flor" d'en Nino

Bravo.

34.- Un fet inoblidable

El viatge d'estudis.

35.- Una pel·lícula

"Lobo", d'en Jack Nickolson.

36.- Un esport

Es ciclisme i es futbol.

37.- T'agrada viure a Ariany.

Per què?

Sí, perquè si no fos així, no hi viuria.

38.- Si no visquessis a Ariany, a quin poble t'agradaria viure?

Per què?

A prop d'Ariany.

39.- Què és lo que més t'agra-

da d'Ariany? Per què?

Sa tranquil·litat, això vol dir que m'estic fent gran.

40.- Lo que menys. Per què?

Que molts dels meus amics de s'infància, ja no hi visquin.

41.- Si tú poguessis, què canviaries del nostre poble? Per què?

Crec que som massa conformistes.

42.- Per tú, qui creus que ha estat la persona més important en tota la història d'Ariany? Per què?

Tots aquells que s'han sacrificat per es poble, i amb especial a l'Ajuntament que va conquerir la Independència d'Ariany.

43.- Com veus el futur d'Ariany?

Negre.

44.- Quina qualitat admires més de la persona?

La sinceritat

45.- Quin defecte creus el pitjor?

La hipocresia i l'egoisme.

46.- Què és lo que més t'hauria agradat ésser dins aquesta vida, parlant de professió? Per què?

Un esportista d'èlit.

47.- Què és lo que manco t'hauria agradat ésser? Per què?

Capellà. Perquè es predicar i sa castedat no són per jo.

48.- Si no fossis qui ets, qui t'agradaria ésser? Per què?

Som qui som, com som, i no m'agradaria ésser ningú en concret.

49.- Si tenguessis una vara màgica i et concedís 3 desitjos, què demanaries? Per què?

Som un poc egoista. En demanaria dos de personals, i el darrer humanitari.

50.- Una despedida

Adéu, que vagi bé.

Presentació de la campanya "Consumeix productes de la nostra Terra"

Abans de les festes nadalenques es va presentar la campanya "Consumeix productes de la nostra Terra", aquesta campanya està feta conjuntament per la Unió de Pagesos i el Consell Insular de Mallorca, i consisteix a fomentar el consum dels nostres productes, per això hi ha una carrossa montada que recorre tots els mercats de Mallorca, d'aquesta manera es vol fomentar el consum de productes mallorquins.

Un poc de tot

Biel Tovell

No ens hem adonat i ja hem passat un any més.

1996 ha sigut un any de lo més mogut i sinó, recordau totes les mogudes que hem tengut: cendres, aigua, mitings, primeres pàgines de diaris, desqualificacions personals, etc. La veritat, és que per ser un poble petit, la cosa ha donat per molt.

Consider positiva una oposició i crec que per primera vegada a Ariany n'hi ha, però també pens, que l'oposició ha d'ésser constructiva, basada en fets reals i documentada, no una oposició de donar bandades, d'escampar fum, de veure fantasmes on no n'hi ha... en una paraula, desitjaria una oposició realista positiva i en ganas de construir. Realment tenim això? Ho dubt. Ja comencen a ser patètiques les afirmacions setmana si i altre també, del cap de l'oposició als diaris, declarant que el batlle no estima el poble i al cap de dos dies el batlle contestant que «No hi ha ningú que estimi el poble més que jo». Crec que enlloc de donar una imatge tant de «Corin Tellado», jo estim, tu no estimes, jo faig, tu no fas, etc., valdria més s'asseguessin tots dos un dia i es posassin d'acord, així parlant ells dos, a lo millor arribarien a descobrir si estimen o no estimen i qui estima més, però per favor! ja està bé de declaracions d'amor cap al poble! Ens coneixem tots i sabem de quin peu

calça cadascú, per això, que passem a temes més transcendents.

Nadal, crec que duus una política equivocada, al manco, si m'he de regir per les declaracions aparegudes el passat 15 de desembre al Diari de Balears i que es reproduïx a continuació:

«El batlle, no té gens d'interès en solucionar els problemes de l'aigua que pateix el municipi. Ell no es troba a gust al poble i tampoc no hi demostra gens d'estimació».

«Els fulls informatius d'Ariany, que paga el poble, són del batlle. Aquest aprofita per posar-se al capdavant de tot i quedar com un senyor davant el Consell Insular. D'ençà que és el president de la Comissió d'Hisenda del CIM no es deixa veure per Ariany «Excepte un parell de fanàtics, el poble està molt descontent»

«On s'ha mostrat la despreocupació de Pascual, ha estat en el tema de l'aigua. L'aigua no es pot beure perquè té molts de nitrats. En moltes d'ocasions he sol·licitat al batlle que informàs el poble d'aquesta situació, però ell no fa cas. També he demanat que ho posàs en els fulls informatius però tampoc no ens ha escoltat»

«Quan vàrem anar a parlar amb el conseller Reus pel tema de l'aigua, jo també hi era present mentre que a la butlleta del poble només hi figurava

ell. Jo li vaig dir davant Reus que el batlle no l'interessava posar l'alternadora per abastar d'aigua ja que ell era l'únic que en sortia beneficiat. Ell disposa d'una benzina i mentre no hi hagi l'alternadora, s'haurà de portar gas-oil de la seva gasolinera»

«Els que duen el poble, són el secretari i el batlle. La resta dels membres no serveixen per res. L'únic que fan és estar al cafè, escoltar el que diu la gent i córrer a contar-ho al batlle»

«L'únic que demanaria al batlle, és que tingués una mica de consideració i estimàs el poble. Que comunicàs o bé al bolletí o anunciant-lo als bars i cafès el perill que pot suposar beure l'aigua pensant en els que no són del poble i no ho saben»

Nadal, canvia d'arguments que ja estan passats, tan passats que no val la pena ni parlar-ne. Tan sols vull fer-te una reflexió quan dius «Els fulls informatius d'Ariany que paga tot el poble són del batlle» i suposant que et refereixes a «Sa Fulleta» vull dir-te que vas equivocat de cap a peus. Si els arguments de totes les teves crítiques tenen la mateixa base que aquesta afirmació, crec que val més que ho deixis anar.

A què et refereixes quan dius «Que paga tot el poble»? Supòs que no deu ésser per la subvenció quasi ridícula que de tant en tant rebem de l'Ajuntament, l'any 1996, per exemple no hem rebut ni un duro, i ets altres anys quasi no basta ni per pagar un número de la revista, a canvi d'una publicació amb 28 anys d'antiguitat duita desinteressadament i en molts de maldecaps pel grup de redacció. Aquesta revista la paguen els subscriptors que la volen, i la paguen de la seva butxaca.

I del batlle, per què? perquè informam de les notícies que ell genera? és normal, no? Enlloc de criticar

tant, genera fets i no dubtis que tu també sortiràs cada dos mesos.

La nostra tasca, és informar de lo poc que passa a Ariany i si lo poc que passa ho genera ell mateix, què podem fer noltros?

Nadal, tens les pàgines obertes a n'aquest «full informatiu» com dius tu. Mentres firmis les teves opinions, no tenim cap inconvenient en publicar-te el que vulguis, per tant, endavant i deixa's en pau. Si vols un consell, intenta fer una oposició constructiva i tots en sortirem guanyant, començant per tu. Hi ha moltes coses millorables a Ariany, ningú ho dubte i possiblement en Toni ha de menester qualche empenta, però dóna idees, no cerquis només brutor que tampoc n'hi ha tanta; tenim una ocasió única per aconseguir coses per Ariany (el batlle al CIM, president de la Mancomunitat, ajudes de la CEE, Pla Mirall) aprofitem-ho idò que el temps ens passa per damunt. No mirem només el nostre raconet que el mon és més gran. Ariany mai havia tengut representació tan important com l'actual a les institucions regionals i d'això n'hem de treure profit. Que més dóna si un és del PP i l'altre d'UM o de qui sia, som arianyers i és l'únic que importa i com a tals hem de voler lo millor per Ariany.

Esper i desig que 1997 suposi un canvi d'actituds, que penseu en positiu i que comenceu a actuar tots en mires a millorar Ariany i la qualitat de vida dels arianyers.

«Culebrón» de l'aigua, finalitzat

Així ho sembla al manco, ja que el passat dos de desembre, la Junta d'Aigües, que fins ara no havia autoritzat a l'empresa Cadagua el subministre d'aigua, va donar el certificat oficial per poder electrificar l'estació impulsora i així poder subministrar aigua a tot el poble.

Com ja és sabut i repetit a n'aquest mateix espai a números anteriors, la Junta d'Aigües no donava el certificat basant-se en el fet de que l'aigua tenia un excés de nitrats. Com que no estava electrificada l'estació impulsora, sinó que funcionava mitjançant una alternadora que funcionava amb gas-oil, tenia moltes avaries amb les conseqüents tallades de subministrament al poble i les respectives protestes, rebel·lions, etc.

La Junta d'Aigües ha donat finalment el permís d'extracció, després de rebre un informe favorable de Sanitat, que va confirmar que, encara que hi ha nitrats a l'aigua, es pot consumir amb la prohibició de que no ho facin els menors de 2 anys, cosa que des d'aquí hem publicat des del primer moment.

O sia que a partir d'aquest moment, esper no parlem més d'aigua i que oblidem aviat tota la polèmica

haguda en mesos passats per aquest tema.

L'hospital de Manacor, a punt

Segons tots els indicis, el mes de març, començarà a funcionar l'hospital de Manacor, encara que no ho farà a ple rendiment fins a finals de 1997.

Com ja ha quedat dit amb anterioritat, aquest hospital, tindrà un àmbit d'influència de 15 pobles amb una població d'uns 100.000 habitants.

A la planta baixa hi haurà els serveis de consultes externes, rehabilitació, hemodiàlisi, admissió de malalts, apotecaria, laboratoris, esterilització, així com un restaurant i una cafeteria.

A la primera planta, hi haurà l'hospital de dia, despatxos dels metges, biblioteca, els quiròfans, exploracions complementàries, urgències i diagnòs-

tics.

La segona planta, serà l'àrea materno-infantil.

I a les plantes tercera i quarta, hi haurà 200 llits pels qui quedin hospitalitzats.

També pareix ésser, que s'està estudiant la creació d'una xarxa de transports que enllaçarà els pobles de la comarca amb l'hospital. Com que lògicament serà deficitària, desde la Direcció General de Transports es donarà una subvenció perquè l'empresa adjudicatària ja no sia deficitària des del primer moment. En principi estarà en període de proves per un temps de 15 mesos i segurament l'empresa Aumasa serà la que se'n farà càrrec del servei.

Una bona i esperada notícia, sens dubte, la de l'apertura de l'hospital.

Pla mirall

Ja vàrem començar a parlar un poc al passat número d'aquest pla dissenyat pel Govern Balear i que fou presentat de manera oficial dia 7 de novembre pel President Jaume Matas a tots els batlles de les Balears.

La finalitat d'aquest pla, és adoptar mesures per aconseguir la recuperació del paisatge, evitar el seu deteriorament i pal·liar els efectes de la contaminació visual que provoca l'edificació.

Els programes d'actuació són per un costat, un de recuperació i millora de façanes que es divideix en edificis dels centres antics

dels nuclis tradicionals històrics i d'edificis catalogats a sòl urbà i en edificis en nuclis urbans fora dels centres antics.

Per a pobles en menys de 1.000 habitants i en l'apartat de recuperació i millores d'infraestructures, el Govern assumirà el 65% de les despeses i la resta haurà d'ésser aportat pels respectius ajuntaments mitjançant contribucions especials. Pel que respecta a la millora de façanes, el Govern aportarà entre el 30 i el 40%, els ajuntaments i el Consell, entre el 20 i el 30% quedant pels particulars el 40% restant.

El president Matas, va animar als batlles a endeutar-se, ja que és una ocasió històrica per realitzar millores que poden anar desde voravies, voreres, alçades, a mobiliari urbà, ajardinament, arbrat, il·luminació, incorporació a les façanes de les línies elèctriques i telefòniques, etc.

En principi, els batlles han sigut un poc reacis i no ho veuen tan clar i llampant com el Sr. Matas, ja que per poder dur a terme obres s'ha de fer

una inversió forta i suposa aplicar contribucions especials, cosa en principi, mal vista, però crec que reunint al poble i explicant de que va la cosa, en podríem treure qualque benefici, sense anar més enfora, en vénen al cap, «es Local», sa placeta de s'Auberg, sa Plaça Major, posar bancs i condicionar «es Camí de sa Marquesa», etc., i ja posats a ser utòpics, no seria possible per part de l'Ajuntament comprar es Molí d'en Marinero i condicionar-lo com a centre cultural? Veig que ho estant fent per altres pobles i podria suposar conservar un dels pocs monuments que tenim a Ariany.

Ja deia abans que es un poc impopular, ja que suposa posar contribucions especials, però si vèiem que és per millorar el poble, crec que no hi hauríem de pensar, ja que tampoc hem d'esperar que totes les millores les mos paguin desde les altures.

El termini per presentar projectes, crec que acaba dia 31 de març de 1997. des d'aquí animo al consistori que estudiï projectes i que deixi de banda colors i partits. L'únic que importa és

Ariany i estam davant una ocasió important per dur endavant projectes prou interessants.

Ariany vist des de l'aire

Dins la col·lecció «La Foradada» i amb el nº 34 ha sortit el llibre titulat «Guia aèria de los pueblos de Mallorca» de Justo González García, en el qual com ja podeu imaginar, es fa

un recorregut impressionant i espectacular per tots els pobles de Mallorca. Us asseguro que és un llibre totalment recomanable.

Pel que respecte a Ariany surten les dues panoràmiques que reproduïm a les quals, podeu destriar els carrers i cases del nostre poble encara que no sia en tota la seva totalitat.

També, dóna una sèrie de dades, que són les que reproduceix a continuació:

«Ariany: de la antiga alqueria musulmana Arian

Extensió: 2.390 hectàrees

Població: 801 habitants

Fiestas importants:

Ultimo domingo de julio, se celebra la segregación del pueblo de Petra, San Cayetano, patrón, Mare de Déu d'Atocha.

Mercados: los jueves durante el invierno.

La prehistoria, está documentada por el yacimiento de sa Canova, cavidad natural en la que se encontraron restos pretalayóticos. En la época islámica, probablemente formaba parte del juz'Yiynau-Bitra.

En el reparto de Mallorca, aparece la alqueria Ariany que corresponde a la actual Ariany. El núcleo urbano actual tiene su origen en las casa conocidas como l'Alberg. En aquella época, los payeses tenían que pagar un impuesto anual que todavía seguía vigente a finales del S. XIX. Los descendientes de la familia Cotoner, antigua propietaria de la alqueria de Arian, recibieron el marquesado de Ariany como pago por su ayuda a Felipe V durante la guerra de Sucesión. Entre 1869 y 1891, el archiduque Luis Salvador describe el pueblo como un llogaret de 137 casas y 515 habitantes. Durante el primer tercio del S. XX, el establecimiento de las principales posesiones determinó la llegada de familias trabajadoras de los pueblos próximos; así estas familias, sumadas a los antiguos jornaleros de la zona, se convirtieron en los nuevos propietarios, lo cual provocó una redistribución del suelo y una transformación del paisaje rural. La actividad agrícola y ganadera continua vigente, así como una fábrica de azulejos que funciona desde 1984"

Com veis senzill, curtet, però lo suficientment explicatiu, però amb un error de col·locar nos a Sant Gaietà com a patró.

Població general i vellesa

Municipis	Població total 1991	Pob. de 65 anys i més	%	Pob. de 75 anys i més	%
• Algaida	3.164	751	23'74%	355	11'22%
• Ariany	853	217	25'44%	92	10'79%
• Costitx	804	169	21'02%	72	8'96%
• Lloret	814	184	22'60%	80	9'63%
• Llubi	1.968	422	21'44%	208	10'57%
• Maria	1.709	413	33'35%	287	10'57%
• Montuiri	2.048	512	25'00%	227	11'08%
• Petra	2.640	592	22'42%	301	11'40%
• Sant Joan	1.666	418	25'09%	175	10'50%
• Sta. Eugènia	915	207	22'62%	95	10'38%
• Sencelles	1.665	390	23'42%	190	11'41%
• Sineu	2.580	577	22'35%	255	9'88%
• Vilafranca	2.137	494	23'12%	190	8'84%

Municipis	Població total 1991	Pob. de 65 anys i més	%	Pob. de 75 anys i més	%
TOTALS	23.023	5.346	23'22%	2.576	10'97%
MALLORCA	568.187	83.470	14'69%	35.576	6'26%
BALEARS	709.146	100.370	14'15%	42.835	6'04%

Tercera edat del Pla, no a la residència

L'equip de la vellesa i Família del CIM i el Departament de Serveis Socials de la Mancomunitat del Pla, han elaborat un estudi damunt 444 persones majors de 60 anys, amb uns resultats prou reveladors.

Tan sols un 0'68% dels enquestats viuen a residència, tenint en compte que sols un 20% poden valer-se per ells mateixos i un 59% té greus problemes per moure's i realitzar tasques per ells mateixos.

A l'enquesta, els vellets són partidaris en un 93% del Servei d' Ajuda a Domicili, un 60% de dur-lis el menjar a casa seva, un 34% per tenir un centre per reunir-se de dia, i un 22% de tenir servei de renta de roba a domicili. Tan sols un 30% creu convenient una residència, però per lo vist els demés, ja que com deia abans, tan sols un 0'68% l'utilitzen com a tal.

Aquest resultat, diu ben a les clares, que la gent major de la nostra zona, no vol viure a una residència i que s'aferra a casa seva, ja sigui per motius econòmics o sentimentals.

Segons el delegat dels Serveis Socials de la Mancomunitat, Mateu Crespi, aquest informe, servirà per planificar d'ara endavant l'acció social als pobles de la Mancomunitat.

A n'aquest estudi, també es va fer constar el grau d'envelliment de la població del Pla.

Les persones majors de 65 anys, a Mallorca, suposen el 14'69%, mentres al Pla suposen el 23'22% i a Ariany el 25'44% (217 habitants majors de 65 anys damunt el cens de l'any 1991 de 853 habitants)

Si passam a persones majors de 75 anys, a Mallorca suposen el 6'26%, al Pla el 10'97% i a Ariany el 10'79% (92 habitants)

Aquest estudi, demostra que l'estructura de la població en els pobles del Pla, és vella i la dinàmica clarament regressiva, mentre que ala tota-

litat de Mallorca, la dinàmica és expansiva, la qual cosa demostra ben a les clares, que és a on s'ha d'invertir per part de les institucions centrals, per tal d'evitar la degradació de la zona.

Nova junta executiva de la Mancomunitat

Ja parlarem al passat número de que la Mancomunitat, davant la dificultat de prendre determinacions per part del catorze integrants de la mateixa, havia arribat a la determinació de constituir una junta executiva que fos la que prengué les decisions a partir de la formació de la mateixa.

Idò bé, aquesta junta ja està constituïda i els components són els següents:

President: Antoni Pascual (UM), batlle d'Ariany

Vice-president: Joan Antoni Ramonell (PP), batlle de Montuïri

Vocals: Mateu Crespi (PSM), batlle de Santa Eugènia

Joan Bauçà (PSM), batlle de Vilafranca

Joan Magro (PP), batlle de Sant Joan

Maria Ballester (PP), representant de Porreres

Miquel Jaume (UM), representant de Petra.

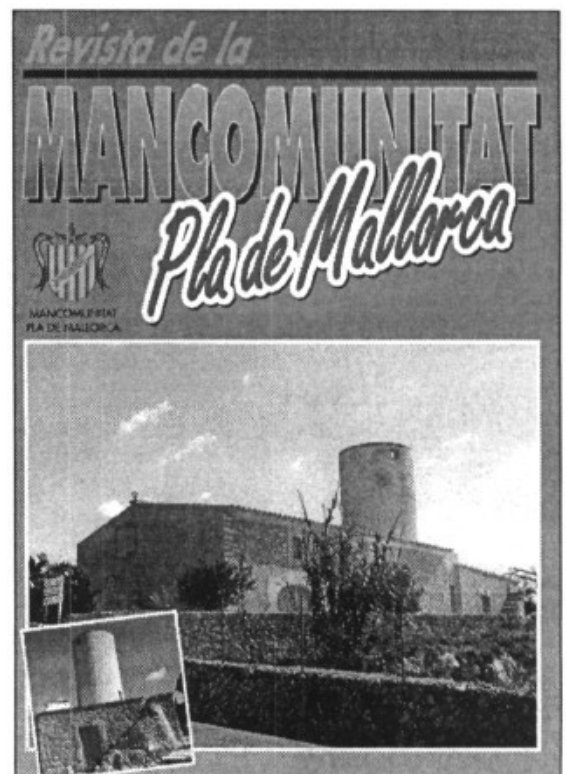
Després de la constitució de la Junta, s'esperava que els temes que afecten a la comarca, es resolgessin amb més agilitat, però sembla ésser que corren mal temps per la Mancomunitat, ja que difícilment es posen d'acord i per mostra, basta veure el tema relacionat amb l'Oficina urbanística que volien posar en marxa i que s'hi posarà a començaments del 97, però després d'enfrontaments entre batlles, principalment el de Porreres i Montuïri.

La finalitat d'aquesta ofi-

cina, és establir un control a les construccions a fora vila o en sol rústic, i estarà formada per arquitectes i tècnics. Aquest plantejament tan simple i aparentment favorable pels pobles de la comarca, és el que ha provocat enfrontaments, per lo que un ja no sap que pensar, fins fa poc, la Mancomunitat, semblava un grup idíl·lic que funcionava més que bé, aconseguint millores i avantatges pels pobles integrants de la mateixa, però ara, si no s'hi posa remei, s'està convertint en grups que més que mirar pel bé general, van a treure sols per ells o per lo que convengui al partit. O es posa remei, o li veig un mal futur.

Problemes per l'escola d'adults

Incidint en l'apartat anterior i encara que aquí no hi tenen res que veure les desavenències apuntades, pareix ésser que hi ha problemes de financiació per l'escola d'adults que fins ara funcionava tant bé.

La Mancomunitat ha tret un altre número de la seva revista

Aquesta escola, està finançada per la Mancomunitat, que aporta 7 milions, la Conselleria de Cultura, que n'aporta 5, i en principi, pel Ministeri de Cultura que n'havia d'aportar 6, i que a l'hora de la veritat no ha aportat res, lo que farà, si no es soluciona prest, que pel febrer del 97 es suspenguin les classes.

Seria una llàstima ja que, a part del número de persones matriculades, és de les coses que millor funcionen a la Mancomunitat i sempre que ens hem referit a n'aquest tema l'hem considerat substancial pel desenvolupament de la comarca, ja que difícilment podem parlar d'avançar si estam negats a la cultura i als avanços tecnològics.

Esperem, pel bé de tots, que les gestions que s'estan duent a terme, siguin profitoses i l'escola pugui seguir funcionant per molts d'anys.

Himne de Mallorca

No podia passar per alt a n'aquesta secció, l'acord que es prengué al ple del CIM el passat 4 de novembre, de declarar «La Balanguera» com a himne oficial de Mallorca.

La Balanguera, és un poema de Joan Alcover, musicat per Amadeu Vives, i he dit poema, per l'himne s'han agafat les estrofes primera, segona i cinquena, que són les que surten publicades a una altra part de la revista.

La lletra, la coneix quasi bé tothom i de la música, no em parlem, però així i tot, hi ha hagut opinions per tots els gusts, començant per el PP al complet que no han acceptat de molt bon grau l'imposició de La Balanguera com a himne.

Per la meva part també donaré la meva opinió. Ja era hora que tinguéssim himne, com també ja comença a ésser hora que declarin el 31 de desembre com a Diana Nacional, sense pensa en més dades, però això ja és un altre assumpte.

Un himne, consider que ha d'ésser un poema que descriu, exalci i magnifiqui el que representa, a n'aquest cas Mallorca i La Balanguera, encara que tengui una lletra deliciosa i una música fantàstica, descriu, exalça i magnifica molt poca cosa o al manco jo no li sé veure.

Conec dues cançons, que tenen precisament per títol una «Himne a Mallorca» i l'altre «Pàtria», que sí compleixen les característiques que requereix un himne, el que passa, és que no s'ha popularitzat tant com «La Balanguera», ara bé, la popularització és una tasca de voluntat pels impulsors de l'himne, ja que si tan sols es cercava una cançó popular, n'hi ha més d'una que compleix les mateixes característiques que «La Balanguera» i si no, aquí en van un parell: sor Tomasseta, Na Catalina de Plaça, etc., a les quals tothom les coneix i canta tot d'una que les sent, però encara que siguin populars, ni descriuen, ni exalcen, ni magnifiques, tan sols perquè m'entengueu.

A continuació teniu les lletres dels dos himnes que fins ara es tenien com a tals, que de manera no oficial, però que sí s'han cantat com a tals en moltes ocasions.

PÀTRIA

Quina terra tan bella
que n'és Mallorca,
per mi no hi ha en el món
més que sa roca.

Pàtria si jo et deixava
qualque dia,
sé cert que de sa pena,
que de sa pena
me moriria.

Lluny d'aquesta claror
que tant t'he vista,
sa vida a un altre lloc
seria trista.

Pàtria si jo et deixava
qualque dia,

sé cert que de sa pena,
que de sa pena
me moriria.

HIMNE A MALLORCA

Mallorquins aimem la terra,
com cap cosa d'aquest món,
ni en la plana ni en la serra,
nostro geni no es conform.

Siem fills d'aquelles gents,
que de naus la mar omplia,
com per art d'encantament,
nostra Llonja apareixia.

Ramon Llull del cel vigila,
nostre viure impenitent,
que mos doni la pupila,
la llum de tot pensament.

Siem fills d'aquelles gents,
que de naus la mar omplia,
com per art d'encantament
nostra Llonja apareixia.

Després de repassar aquestes dues lletres, no em digueu que no pensau com jo, que la decisió de designar «La Balanguera» himne de Mallorca, ha sigut una qüestió política, presa sense coneixements de la realitat i encara que paresqui trist, per fastidiar als del PP que no en volien sentir ni parlar, possiblement també, perquè la idea no havia sortit d'ells.

Però ara ja tenim himne, possiblement sigui un dels himnes amb una música i lletra més delicioses de quants hi ha. Ara el que hem de fer, és estimar-lo, conèixer-lo i fer-lo nostre i que al sentir-lo, faci sentir-nos poble.

*I per aquesta vegada, res més.
Hem acabat un any i en començam,
a Déu gràcies, un altre. Que el
1997 sia venturós i que tots els
projectes, que segur tots heu fet, es
vegin complerts, és el que us desig
des d'aquestes pàgines.*

*salut, molts d'anys i qui mos vol
mal...*

Ariany temps enrera

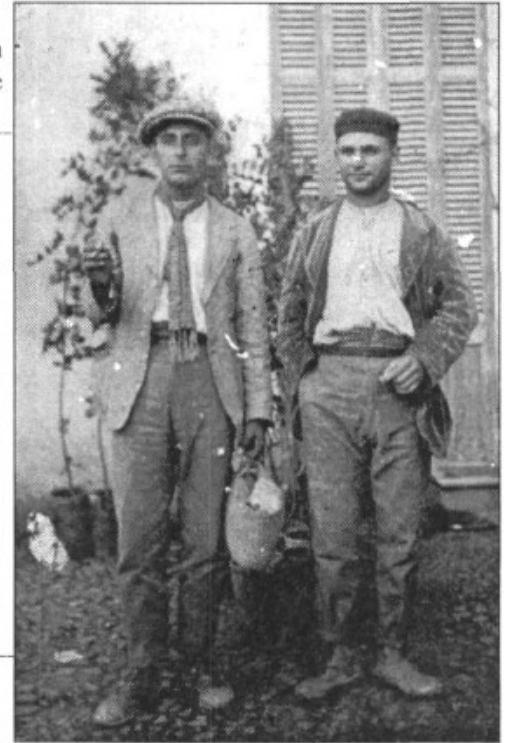
Aquesta fotografia és de l'any 1968, i és per deixar constància d'un dinar que es va fer a la Colònia de Sant Pere per haver guanyat el concurs de dòmino, com anècdota darrera aquesta fotografia hi ha una inscripció que diu "el mismo dia coincidió que el sindicato hizo cerrar la barbería los domingos, y los días laborables a la 8'30 de la noche".

Començant per la part de d'alt i d'esquerra a dreta:

- 1.- ?
- 2.- Toni Pascual Ribot (Batle)
- 3.- Guillem Ribot Ribot (Digon)
- 4.- Gori Obrador Ribot (Gori)
- 5.- Rafel Santandreu Rigo (Collet)
- 6.- Nadal Genovart Caldentey (Corona)

Aquests dos bargantells són en Joan Mestre (Barxató), i en Jaume Genovard Bonet (Bonet)

- 7.- ?
- 8.- Miquel Bauçà Mayol (es Saig)
- 9.- Jaume Darder Marimon (Casulla)
- 10.- Pedro Sancho Ribot (de sa Bodega)
- 11.- Jaume Costa Mestre (de sa Farinera)
- 12.- Toni Mestre Ferrer (Moliner)
- 13.- Pep Tugores Bauçà (de sa Comuna)
- 14.- Biel "Tacó"
- 15.- Gabriel Alomar Gibert (Palou)
- 16.- Sebastià Caldentey Ribot (de cas Senyor)

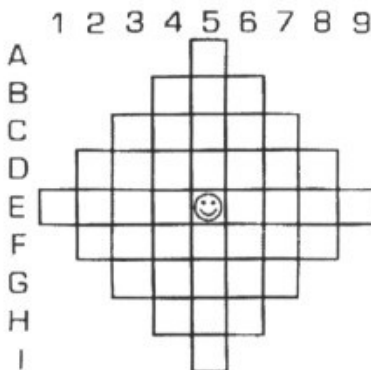
Passatemps

Biel Tovell

Lletres creuades

Horizontals: A) Consonant que trobam a Ariany. B) Lloc públic on es serveixen begudes. C) Que té cobrat o pagat el deute. D) Qui es dedica a la pedicura. E) Jugador estranger del F.C. Barcelona. Ondulat, que fa ones. F) Festa que els grecs i romans dedicaven a Bacus. G) Pertanyent o relatiu a les rates. H) Filats o xarxa per a pescar o per caçar ocells. I) Consonant.

Verticals: 1) Consonant que trobareu al meu Llinatge. 2) Producte Interior Brut. 3) Privar de la vista. 4) Fer de badoc. 5) Doctor de la llei, entre els jueus. Participi passat d'atendre. 6) Diminutiu de racó. 7) Pertanyent o relatiu a la lluna. 8) Paper que juga un actor en una obra dramàtica. 9) La mateixa consonant que trobam a I.

Test cultural

1.- Al passat número de «Sa Fulleta» vàrem reproduir l'editorial que ens va dedicar al nostre poble, un diari de tirada regional, amb motiu d'una rebel·lió (?). Sabries dir quin fou el motiu que va causar la rebel·lió?

- Que volen llevar el cadafal de la plaça
- Que ens volen prendre les monges franciscanes.
- La crisi de l'aigua potable.

- Que ens volen dur les cendres a «Son Guillot».

2.- A quin diari es va publicar dita editorial?

- Diario de Mallorca
- Balears
- El Dia del Mundo
- ltima Hora

3.- Encara, que sia una vergonya i no sia per destacar, vull que faceu memòria damunt un apartat que sortí al passat número de «Sa Fulleta», en el que dèiem que Ariany és el darrer de Mallorca, sabries dir en què?

- En habitants
- En la recollida selectiva de fems
- En joves que van a missa
- En col·laboració per el Tercer Món

4.- També publicàrem el valor cadastral del poble, segons un estudi del CIM. Recordes i encara que només sia a manera d'anècdota, el valor d'Ariany?

- 1.790 milions de ptes.
- 2.350 milions de ptes.
- 930 milions de ptes.
- 560 milions de ptes.

5.- A Ariany, encara que sia a poc a poc, es van restaurant o adasant indrets del nostre curt patrimoni artístic, és així que ja s'ha restaurat es Pou Bo, Es Pou Jurà, es Camí de sa Marquesa, etc. Les properes reformes es concretaran en dos indrets molt concrets, sabries dir quins?

- Es Local i sa Plaça Major
- Es Molí d'En Marinero i es Pes Municipal
- Ses cases de s' Auberg i sa plaça de sa Creu
- Sa Plaça Major i es Pes Municipal

Refranyer popular

- Pel desembre i pel gener, omple la pical l'oliver.
- Pel desembre gelades i sopes

escaldades

- Desembre finat, any acabat.
- Ara ve Nadal menjarem torrons, i amb sa guiterreta, cantarem cançons.
- A Nadal, neules
- Qui surt a caçar per Nadal, cau en pecat mortal.

Pensaments

- Cada persona, és responsable del seu present. Tots som a la vida, el resultat del que fèiem i acabam ubicats en el lloc que ens mereixem.

(Jorge Valdano)

- Tan sols hi ha un racó al món que pots millorar en certesa i aquest és la teva pròpia persona, de manera que per aquí és per on has de començar, no per fora, no pels demés.

(Aldous Huxley)

- La feina que mai es comença, és la que més tarda en acabar-se.

(J.R.R. Tolkien)

Solucions als passatemps

- Municipal
- 5.- Sa Plaça Major i es Pes
- 4.- 1.790 milions
- fems
- 3.- En la recollida selectiva de
- 2.- Balears
- 1.- La crisi de l'aigua potable
- Test cultural
- Raconet 7) Lunar 8) Rol 9) S
- 4) Badocar 5) Rabl. Ates 6)
- Verticals: 1) F 2) PIB 3) Cegar
- Bacanal G) Rater H) Ret I) S
- Cabal D) Pedicur E) Figo. Onos F)
- Horizontals: A) R B) Bar C)
- Lletres creuades

Vida de Sant Gaietà, segon patró d'Ariany (III)

Miquel Mestre Rosselló

Sant Gaietà a Venècia. La seva caritat durant la carestia i l'epidèmia d'aquella ciutat.

Protegits per Déu, Sant Gaietà i els seus fills arribaren feliçment a Ostia. Allà hi trobaren l'ambaixador de Venècia, que fugia també del saqueig de Roma. Quan va veure aquells pobres pelegrins de qui havia sentides contar moltes d'alabances per les seves virtuds, els convidà perquè aprofitessin la seva barca i fessin viatge amb ell cap a Venècia. A les instàncies de l'ambaixador s'uniren les súpliques del capità de la nau, qui coneixia lo molt que els venecians estimaven el Sant pel gran bé que havia fet en aquella república. Pensaren tots dos que n'estarien molt contents els venecians si lograven tenir-lo amb ells. Reconeixent Sant Gaietà la veu de Déu en aquelles invitacions tan amistoses, s'embarcà amb els seus companys i se dirigiren tots cap a la ciutat de Sant Marc.

Grans foren els esforços que va fer el dimoni per destruir des de el seu començament la Congregació Teatina, que tanta de guerra havia de moure a l'infern. Però el Senyor la guardà de tot mal per la seva glòria. Semblava que la nova família religiosa per força havia de finir en el saqueig de Roma; però la Providència divina la tingué de la seva ma en aquell desastre general. Semblava que havia de morir de mort violenta a n'el monte Pinzio ferida de les espases luteranes i entre torments horribles, però Déu li conservà prodigiosament la vida. Semblava que no s'havia d'escapar dels grans patiments de la presó vaticana, i quant manco ho esperaven recobrà la llibertat. Semblava que havia de romandre esvaïda quan passà per entre les armes de l'exèrcit que ocupava la Ciutat Eterna; però Déu la va fer invisible i la manà segura a Fiumicino. Semblava, finalment, que havia d'ésser engolida dels peixos de la mar; però el Senyor la salvà de l'envestida que erradament feren contra ells aquelles naus de guerra que els arcabusetjaven i tot ho encaminà de tal manera que va trobar a Ostia una nau apareada per arribar-la sana i salva a les platges de Venècia. Quan els venecians veren altre volta a la seva pàtria a Sant Gaietà que tant havia fet per ella, no s'aturaven de donar-li proves del seu agraïment. Uns agenollats a n'ets seus peus li

demanaven la santa benedició, altres li besaven les mans i el vestit, altres veient que de tan ric Prelat com era s'havia fet pobre, alabaven la seva gran virtut. Ell, a l'entretant, procurava mesclar-se entre la gent del poble per fugir de tantes alabances. El Senat d'aquella República donà gràcies a l'ambaixador i al capità de la nau per haver-los dut aquell tresor de tant de valor salvat de les ruïnes de Roma. Tots se disputaven l'honra de tenir Sant Gaietà a casa seva, però ell no volgué separar-se dels seus companys; els feren arreglar una casa a prop de l'església de Santa Eufèmia i més tard una altra devora l'església de Sant Gregori. D'aquesta manera s'establí a Venècia l'Ordre Teatina. Per aquell temps acabà el seu govern el P. Carafa i en loc seu fou elegit Sant Gaietà a pesar de les seves repetides renúncies.

Les habitacions i l'església que ocupà tot d'una la Comunitat de Clèrits Regulars eren massa petites per l'observància regular i per les obres del culte. Acudí el Sant a la divina Providència i trobà acollida, perquè Déu nostre Senyor quasi prodigiosament els proveí d'una nova casa i d'una altra església més espaiosa.

Els Germans de Sant Nicolau de Tolentí, vegent el gran bé que feia a Venècia el nou Institut, oferiren generosament a Sant Gaietà la seva Església amb algunes habitacions veinades. Així que el Sant i els seus fills hagueren pres estatge a la casa i església de Sant Nicolau, començaren a exercità el seu zel restaurant l'explendor del culte diví molt descuidat en aquell temps, administrant els sagraments de penitència i eucaristia i repartint el pa de la divina paraula. Sorpresos els venecians que no estaven acostumats a veure una tal cosa, confessaven que la glòria de l'Altíssim resplendia a l'església de Sant Nicolau.

Com duïen una vida recollida i allunyada dels espectacles, el poble els anomenava vulgarment els Ermitans Tolentins, i Sant Gaietà arribà a ésser l'oracle dels venecians per la seva doctrina i santa vida.

No hi ha paraules per descriure la gran carestia que afligí la província de Lombardia l'any 1528. Molts a causa de la fam abandonaren el seu poble i prengueren el camí de Venècia esperant trobar-hi remei a les seves necessitats. Vet aquí obert un gran

camp a la caritat del Sant. Repartia ell mateix en els pobres morts de fam tot quant hi havia a la casa deixant els seus fills en mans de la Providència qui multiplicava prodigiosament les llimosnes que li duïen cada dia les persones caritatives. Feia la causa dels pobres a presència dels rics de Venècia i movia el seu cor a entregar-li abundosos donatius que recollia ell mateix per assaciar-los de la fam; no deixava pedra per moure, tot ho demanava pel bé dels pobres; gra, llegums i doblers. La casa de Sant Nicolau vengué a ésser la casa dels pobres, i Sant Gaietà com Josep el just sa descalçava per acudir a les misèries de tot. sa mirava com a miracle de la divina Providència l'abundància de llimosnes recollides i repartides per mà del Sant en aquelles hores tristes.

Encara no s'havia acabada la fam i ja la pesta s'escampà per tota Venècia. Sant Gaietà encès de caritat, que comunicà també en els seus fills, exposa tot d'una la seva vida per assistir als empestats. Entre dins els latzarets que anomenava Regne de la Caritat i se fa un tot per tots, lamentant-se perquè no se podia multiplicar per les necessitats de cada un. Ara fa l'ofici de sacerdot zelós que conforta amb els Sagraments els qui estan per morir, ara serveix als malalts i els fa el seu llitet; ara com un altre Tobies se cuida de donar sepultura als morts. La seva caritat no té por de res. Per no abandonar els seus empestats s'alimenta fins i tot de lo que ells deixen pren

un poc de descans ran del seu llit, els abraça com a pare amorós i estampa damunt el seu front la besada de la pau quan ja estan per partir d'aquest món. La Divina bondat conservar la vida del Sant i comunicar als seus fills el seu mateix esperit. Els Clèrics Regulars, seguint l'exemple del seu patriarca, foren sempre els primers en fer cara a n'els perills de les epidèmies. En prova d'això basta recordar lo succeït a Messina, que afligida de la pesta, va veure morir dins els seus lazarets trenta set Teatins víctimes de caritat.

Sant Gaietà de l'Ofici Diví.

En temps de Sant Gaietà hi havia molta confusió en el reso de l'Ofici Diví. Contenia llegendes i històries de Sants poc verídiques i homilies d'autors sospitosos, com Origenes, Eusebi, Emisseno, etc. Falta també dins l'església l'uniformitat de les pregàries, perquè quasi totes les diòcesis i fins i tot cada església en particular s'havia format un Ofici a la seva manera. Totes aquestes irregularitats no eren del gust de Sant Gaietà; per això desde l'Institutió de la seva Ordre ja va emprendre amb el P. Caraja la reforma entre ells mateixos de l'Ofici Diví conforme a la facultat que els havia concedida el Papa Clement VII en la bula de l'aprovació de la seva Ordre. Es porgà les homilies sospitoses i llegendes dubtoses o falses que hi havia introduïdes una ignorància capritxosa, canvià dels himnes moltes paraules baixes o ingrates a les orelles, acursà la primera hora canònica que fastidiava els poc fervorosos, posà les commemoracions de totes Dominiques de l'any; reformà també a molts de llocs el missal, ordenà les rúbriques en forma més apropiada i canònica i establí un ceremonial pels Teatins que publicà el cèlebre P.D. Joan Baptista Castalvi i que fou adoptat després a moltes esglésies.

Acabada aquella tasca desitjava molt Sant Gaietà que la reforma de l'Ofici Diví s'introduís a tota l'església en general, ja que era un amant apassionat de la pregària devota i uniforme. Just per això envià el P. Carafa a Bolonya a on se trobava en aquells moments Clement VII. Acollí el Papa benecement les instàncies presentades, i amb la bula de 21 de Gener de 1529 va dispondre que els Pares Teatins es fessin la prova per espai d'un any i que després ho presentessin a la Santa Seu per

obtenir-ne l'aprovació per tota l'església. El Sant ja no ho va veure, però en tingué el mèrit i en recollí generals aplaudiments.

Els Pares del Concili de Trento demanaren aquest Ofici i els ho presentà l'Eminentíssim Bernadí Scotti, Cardenal Teatí, i fou aprovat amb totes les seves parts. Aquella augusta assemblea pregà al Pontífex Pio IV que n'extengués el seu ressò a tota l'església en general, lo qual va fer Sant Pio V el seu successor.

Sant Gaietà a Nàpols. El seu esperit de pobresa. El seu zel per la glòria de Déu i la seva prudència.

La fama de les virtuts de Sant Gaietà i dels clèrics regulars s'estengué des de Venècia per les ciutats d'Itàlia i arribà fins a Nàpols. Els napolitans mostraren gran desig de tenir-los ambells, i alguns personatges ho escrigueren en el Sant i en el P. Carafa que era paísà seu. Per alcançar amb més seguretat el seu intent enviaren just aposta a Venècia el P. Seripandi, després cardenal de la Sant Església. En aquestes peticions particulars s'adjuntà la dels Regidors de la Ciutat, els quals veient que els Pares no s'acabaven de resoldre per la seva humilitat, acudiren a Clement VII perquè amb el suprem poder els obligàs a fundar a Nàpols. El Papa amb Breu d'11 de Febrer de 1533, ordenà a n'els clèrics regulars que acceptessin la invitació dels napolitans facultant-los per rebre qualsevol església i casa que els oferissin.

Obedients en la veu del Papa, passaren a Nàpols Sant Gaietà i el beat Marinoni per fundar-hi una casa de la seva ordre. els reberen amb grans demostracions d'alegria i com a dos àngels davallats del zel. El Comte d'Oppido, Don Joan Carafa, molt satisfet de la venguda dels pares Teatins, els donà una casa modestament moblada fora de la porta de Sant Genaro. La nova família Teatina desplegà tot d'una el seu zel per la glòria de Déu a l'església que li senyalaren de Santa Maria de la Misericòrdia. El culte Diví, la freqüència de sacraments i la predicació de la divina paraula i feren meravelles. Veient Sant Gaietà que la collita era molta feu venir sis operaris més dels seus, els quals il·lustraren aquella ciutat amb el seu saber i amb les seves virtuts, i deixaren a la posteritat una Santa memòria de les seves obres. D'aquella manera s'establiren a Nàpols els Pares Teatins. Tement el Comte d'Oppido que

amb el temps arribés a mancà a Nàpols la família Teatina a causa de l'absoluta pobresa que professaven, va creure donar-li força i estabilitat oferint a Sant Gaietà una gran quantitat d'or perquè l'invertís en lo que volgués, prometent-li també que feria hereus als clèrics regulars si morissin infants. S'horroritza el Sant quan sentí aquestes ofertes i promeses; agraf la gran generositat del Comte i li pregà que es contentàs amb tenir el mèrit de la seva bona intenció, deixant-los a ells la sant pobresa que professava. El bon cavaller romangué molt descontent d'aquesta resposta, però confiava torça Sant Gaietà en una altre ocasió. Alguns religiosos de diferents ordres cregueren que la pobresa dels clèrics regulars eclipsava la glòria dels seus instituts, per això feren tot el possible per persuadí a Sant Gaietà que la moderàs. L'hi recordaren l'exemple dels seus fundadors qui varen permetre en els seus fills poder posseir en comú per no temptar Déu demanant-li miracles un darrera l'altre amb una pobresa absoluta i presumptuosa. Li suplicaren que acceptés l'ofertament del Comte d'Oppido, no fos cosa que aquell piadós cavaller s'aturés per això de fer-los llimosnes que solia cada dia. El Sant els respongué amablement: «Lo primer: que l'absoluta pobresa de la seva Ordre, aprovada ja per l'església, no havia de mirar-se com a cosa presumptuosa essent un dels consells evangèlics. Segon: que la seva Ordre no des llustrava l'explendor de les altres ordres, sinó que afegia una nova perla en el vestit de l'església de Cristo. Tercer: que el Comte d'Oppido no havia de prendre malament que els clèrics regulars li refuassin la seva oferta sols pel motiu de voler ésser pobres com Jesucrist, i que si el Comte s'aturava de fer los llimosna, Déu nostre Senyor ja enviaria en lloc seu altres benefactors. «La resposta del Sant no fou del gust d'aquells religiosos qui seguiren dient: «Deixeu, o Gaietà, aquesta novetat que heu introduïda dins l'església de Jesucrist, seguiu l'exemple dels Sants fundadors i així dureu una vida segura i tranquil·la.» El Sant replicà: «Permeteu-me o Pares benivolguts, que vos faci avinent que l'Ordre dels clèrics regulars no és una novetat dins l'església, com voltros creis. La vida apostòlica que noltros hem abraçada és tan antiga com el mateix evangeli. Els apòstols foren els primers clèrics regulars.

Sa Farola

- Bon dia, com anam?

- I ja ho veus, no he pogut dormir en tota sa nit.

- I això, o no estaves fina?

- Entre que vàrem vetllar i ja m'havia passats s'hora, no hi havia manera d'aferrar es so, i quan començava a aclucar s'ull, vaig començar a sentir coets que no sabia a on m'havia d'aficar, i amb això ja no he tornat dormir en tota sa nit.

- Això no és res. Què no has vist ets arbres de sa plaça? tots plens de paper d'escusat. N'hi ha tant que jo i es meu homo no crec que l'empleàssim en tot un any. Llàstima que s'hagi de tudar!

- Idò, ves a plegar-ne un sac.

- De coiona!!! ah! i no només això, saps que n'han posada de mata per es carrer! pareix que ha de passar sa processó del Corpus.

- Jesús això són es quintos que han volgut fer s'entrada triomfal, mentres no facin mal a ningú, que riguin ara que són joves, ja les vendrà sa seva.

- Saps si el ho fessin llevar a ells.

- No has de ser tan «nyica», ja te voldria veure a tu de jove..., perquè basta veure lo que fas de vella.

- I ara amb què me vens?

- M'han contat que anaves tan enlaire per devers sa tercera edat

- M'ho vaig passar molt bé, per paga ens han regalat «un equipo» de música preciós. Diven que l'ha regalat es batle.

- Atura es carro! Es batle no ha regalat res, l'ha regalat es Consell

- Bé, però ell deu haver punyit un poc perquè el regalassin.

- Me'n fot, mos ho han regalat, i això és lo que importa, «a caballo regalado...»

- Va ser una vetllada estupenda., hi va haver òpera i tot!!!!

- Què no farem colló!!!

- Que t'he d'anar a contar si tanmateix no creus res.

- Bé i des betlems que m'en dius?

- De quin vols que te parli, des de s'Ajuntament, des de l'Església, des de s'Auberg, o des meu.

- Des concurs!

- Es concurs va estar bastant animat enguany, sa llàstima és que tots no tenguessin un premi, encara que fos una alegració.

- I ara que me revé, que no vares llegir sa Fulleta passada que deia que mos voler

fer una plaça nova i a lo millor llevaran es cadafal.

- A poc a poc, no deia això, o tu també ets d'aquestes que només llegeixen lo que les convé, i llavonces diven que sa Fulleta diu, i tot són mentides

- Què putes m'has d'anar a dir que no ho deia i tu no hi estàs apuntada i no la tens.

- No la tenc però en tenc es collons plens de Fulleta. Tots es qui hi escriben so una guarda de..., que se pensen que ho saben tot i no en saben de sa missa sa mitad.

- Requaranta putes que vas de coventa!!!

- És ben hora que qualcú les estiri ses orelles

- Calla que si no fos per ells no esteríem alterades de moltes de coses, massa ell disfrut de veure es retratos antics, es que s'han mort, ses nocés... amb una paraula més espès hauria de sortir.

- Idò així, espessa tendria jo se sang si sortia més, no i si sabés qui fa sa farola, t'assegur que li fotria dins es cul, perquè mos posen de volta i mitja.

- Rucota! com que qui no pensa com tu ja no té dret a viure, no pots sofrir res.

- Bé, però què és lo que duia de sa plaça?

- Que la volen canviar i a lo millor llevaran es cadafal.

- Ja era hora, perquè per ses festes fa molta de nosa.

- Idò així, jo que voldria que no el tocassin. Si volen arrabassar ets arbres que les llevin, però es cadafal no.

- Si el lleven jo ho hauria de saber, perquè si l'esbuquen, què faran en ses bolles?

- Les se'n duran a tirar, o estàs per bolles tu?

- No, però, m'en duria dues per posar dins es corral.

- Requaranta llamps quan començam s'any! i s'altre vegada que mos vérem que no anaves un poc restreta, com te va anar, que ja t'ha fuit?

- Si m'ha fuit!!! lo que me va costar estroncar-lo. Me pareix que vaig prendre sa dossi de kiwi massa grossa, i ni va haver per tot.

- És que no tens trempança

- A trempar s'enciam m'en vaig jo, perquè entre que m'he aixecat tard i que tu m'has fet perdre més d'una hora, no crec que tengui temps de preparar sa porcella.

- Bé ja mos veurem per es foguerons de Sant Antoni.

- Jo si fa aquest fred quedaré a ca nostra.

- O trob com a raro, però...

Quina gírgola!

Aquesta gírgola va pesar 2'5 Kg. i la varen collir a Ariany, això se diu!

